

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

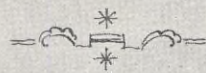

IDÉN

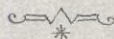
SELMA LAGERLÖF
fyller 70 år den 20 nov.
och ses här (stående)
vid åtta års ålder
med en liten kusin

Om
SELMA LAGERLÖF
skriva i detta n.r bl. a.
ELIN WÄGNER o. EINAR NERMAN

HUR STÅR DET TILL?
heter en artikel av
ELLEN LUNDBERG-NYBLOM

Alltjämt flickårens vackra hy

Bevara Er naturliga charm genom att följa naturens egen enkla regel för hyns vård

Konsten att vara ung och vacker ligger numera helt enkelt i att bevara sin naturliga charm. Åren betyda intet. Nej, ungdomen ligger i ett ungdomligt utseende — i en strålände frisk hy, som trotsar tiden. Den naturliga skönheten, den obeskrivliga charmen av bibehållen ungdom kan blott vinnas genom att följa naturens egen enkla regel.

Naturens stora skönhetsmedel äro oljorna från palm- och olivträden. I sitt obearbetade tillstånd prisades de högt av forna tiders skönheter, och blandade och förädlade i Palmolive-tvålen hyllas de i dag av miljoner kvinnor över hela världen.

Endast en ren skönhetsvål kan bevara flickårens vackra hy

De milda, renande oljorna tränga in i porerna och befria dem från all orenlighet, som samlats under dagens lopp, och som

så lätt, om den får sitta kvar, ger upphov till oren hy.

Behandling varje kväll med det rika löddret från denna berömda tvål, som är framställd blott för ett ändamål — att befrämja och bevara en vacker hy — är ett rättensnöre för tusenden. Strålände friskhet och naturlig charm blir resultatet.

Gör detta varje afton

Tvätta ansiktet med Palmolive-tvålen. Massera det milda löddret in i huden, skölj grundligt med varmt vatten, därefter med kallt. Torka varsamt med en mjuk handduk. Har Er hy benägenhet att bliva torr, kan Ni använda litet Cold cream — det är allt. Gör detta regelbundet, i synnerhet om aftonen. Använd pudret och smink, om Ni vill, men låt det aldrig sitta kvar över natten.

50 öre
pr st.

PALMOLIVE

Palmolive-tvålen säljes aldrig utan sitt gröna omslag med band i svart och guld

Tvål

P A L M O L I V E A/B, S V E A V Ä G E N 21, S T O C K H O L M

K R Ö N I K A

OM BARN OCH FOLK OCH HUNDAR

DET SÄGS ATT FÖRÄLDRAR TALA för litet med sina barn. De små komma till sin första skolgång med ett ytterst litet ordförråd, vilket gör, att de ha svårt att följa med undervisningen. Botemedel: att föräldrarna syssla mer med småbarnen eller att dessa skickas i någon slags kindergården, där utlärdade vårdarinnor, i Tyskland kallade *geistliche Müttern*, ta hand om de små, tala med dem, syssla med dem och på så sätt utveckla deras själsförmögenheter, så de kunna tillgodogöra sig undervisningen i skolan. D. v. s. så att de lära sig förstå några fler än de allra enklaste orden.

En lärarinna berättade för mig, hur hon i biblisk historia talat om Moses med sin klass av småtingar. Hon hade berättat för dem om hur Moses, den gudsmannen, då han blev gammal steg upp på berget Nebo. Och där dog även Moses.

När en liten flicka, dagen därpå, skulle återge berättelsen om Moses, sade hon: När Moses blev gammal gick han upp på berget Nebo och där tog räven Moses.

I sanning snöpligt slut på Guds profet!

Jag har också hört om den lilla, som skulle med egna ord återge "O Herre Jesus hör min röst, gör dig ett tempel i mitt bröst —" och sade att hon inte kom ihåg precis hur det var, men det var någonging om "en körka i magen".

Nå, för min del tycker jag ju, att denna de smås obekantskap med språkets ovanligare ord, är ganska bedårande och jag är övertygad om, att de barn, som på grund av den ha litet svårt att följa med i skolan i början, snart nog ta ifatt kamraterna.

Men under uppmaningen *tala med edra barn, föräldrar* skulle jag vilja ha något annat. *Tala* mer med barnen, icke för att öka deras ordförråd, tills de skola i skolan, utan tala med dem hela deras barn- och ungdom för att vänja dem att komma till er med sina frågor och funderingar och för att leda deras tankar in på en väg, som kan vara till glädje för dem själva och andra och som kanske kan ge dem ett någorlunda begrepp om tillvaron eller åtminstone ge dem lust att söka det sanna, det betydelsefulla efter stackars fattig förmåga.

Det slår mig, många gånger, hur litet egentligen många mödrar ha att säga sina barn. Utöver det mest vardagliga. Om uppförande, kläder, tvättning, läxor. I många hem talas det huvudsakligast om, vad som rör familjen (andras familjer också kanske), om vad som rör skolan, examina, nöjen och kläder. Ett barn kan bli student — och vad det beträffar i sinom tid byråchef — utan att ha ett begrepp om vad livet är utanför hans egen krets.

Det finns ju så många sätt att tala till barn. När de äro små, kan man berätta om stora män och kvinnor, om deras uppoffrande handlingar, om deras hjältemod och trohet. Barn äro heller aldrig för små för att höra om livets avsigssidor, om små barn som leva på skuggsidan. Om fattigdom och oförskyllt lidande, ja, också om brott och elände. Topelius är här skalden och barnpsykologen framför andra. Där finns allt, som kan tilltala ett barn

och framför allt går det en ström av ömhet och medlidande med allt levande genom varje rad i hans böcker. Barnets ljusa värld skall inte vara en självisk värld, med barnet som medelpunkt, med dess små önskingar och behov som det viktigaste av allt, det skall vara en stor och underbar värld, men också en värld som ställer krav. Topelius låter barnet be:

Och tänk på alla stackars små,
som ej ha bröd att bita på
och ej ha säng att sova i.
Låt dem få lika gott som vi!

Han går längre, han låter barnet be för de sjuka, för de elända, för de som försmäktas i fångelse.

Det är nog roligt med små välklädda barn, som fladdra som fjärilar, lyckligt omedvetna om allt, utom sig själva och möjligen sin familj. Men nog tycker jag mer om barn, som kunna gråta över andras nöd.

"Barn ska få vara barn så länge, som möjligt."

Just det ja. Men att vara barn förpliktigar. Det är ju de, som särskilt äro utvalda för himmelriket. Och som vi skola försöka likna.

Själviska ungar, som bara tänker och talar om sig själva, de äro alltför lika oss för att passa för himmelriket.

Små varmhjärtade ungar som äro beredda att ge sin bästa docka, sin flottaste bil, åt ett fattigt barn och som gråta floder av tårar över en blind gubbe, det är riktiga barn det.

"En dag så rodde ett litet barn.
Guds eget barn uppå fjärden,
och pärlan flöt som ett gyllne flarn
och barnet tog den på färden.
Och pärlan lyste med himmelsk glans
och sen den pärlan i havet fanns,
så blev det ljusst uti världen.

Ni hör, jag kan min Topelius.

Nu har enligt dagspressen igen en utlänning kommit och sagt oss, vad vi går för. Den här gången är vi ett folk av violinister och på den grund dömda att gå under i livets strid.

Om nu omdömet hade fog för sig, tror jag inte alls att vår egenskap av drömmande musiker skulle nödvändigt döma oss till undergång som folk. Tvärtom, jag tror vi skulle vara en mycket behaglig nypa salt i den övriga soppan. Eller kanske snarare en nypa socker i den övriga kompotten. Ett folk av konstnärer skulle bestämt ha en mission i en värld av materialister och maskinmänniskor. Men det är nog inte så mycket bevänt med vår musikaliskhet. Jämförda med t. ex. Österrike, där två människor är två stämmor och fyra tillhoppa är en kvartett, dra vi allt ett kort strå.

Nå, nästa utlänning skriver att vi äro ett folk av ingenjörer och, varför inte, av tänkare eller dansörer. Man kan vänta sig vad som helst. Sanningen är väl, att vi äro ungefär som alla andra, kanske med en liten extra *touche* av godmodighet, lättsinne och drumlighet. Och av otacksamhet. Eller kanske alla folk, som folk betraktade, är otacksamma?

Se'n man förvånat sig över den underliga utlänning, som kallat oss för ett folk av violinister, kanske det är lämpligt att påpeka att "se donner les violons" betyder att skryta och skrävla. Kanhända det är det den franske författaren beskyller oss för och inte fiolspelning? Genant, men möjligt, för att icke säga troligt.

Så det är inte bara det mesopotamiske sprog, som spelar översättarne spratt. Hindenburg gav brudparet Tengbom-Bismarck "en bukett med fläder". Men det var *flieder*, som är syrener, han uppvaktade med.

Être dans la rigne du seigneur betyder att vara saligt berusad och har bra litet att göra med vingård. (Utom på dramaten: Herrans vingård.)

*

En direktör för en bank ringer upp till mig och ber mig skriva om hundarna. Om att de smutsa ned på trottoarerna, om att de kunna skrämra barn, om att de äro till otrevnad i en stad.

Snälla Bankdirektören, tror Ni jag är någon S:t Göran? Den där längtar efter att gå ut mot hydran?

Vet inte Bankdirektören, att i Sverige kan man angripa vad som helst, men inte hundarna. Kungahuset och religionen, mer än gärna, men inte hundarna. Man kan få tvivla på att Jesus dog på korset och man får göra honom till Barrabas, det spelar ingen roll, men rör man vid *hundarna*, då är det färdigt.

Jag drog en gång en liten, ej vidare vass kanske, men i alla fall blank värja mot illa uppfostrade hundars mattar och hussar. Man gjorde mig per hundratals brev och telefonpåringningar till ett monster, en djurhatare, som avskydde alla små kloka snälla hundar. Som hatade stora snälla S:t Bernhardshundar, som räddat hundratals människors liv, och man talade om för mig att hundar ofta var klokare än människor. Vilket senare jag aldrig betvivlat och i och med alla de 100 breven fick tydligt belägg på.

Så angripa hundarnas mattar och hussar, det gör jag aldrig mer!

Bankdirektören frågade spydigt om jag kanske hade egen hund, eget odjur, vilket jag bejakade, egen hund, men inte eget odjur.

Varpå Bankdirektören ringde av desillusionerad. Hur många gånger ska man deklarerat att man tycker om snälla och väluppfostrade hundar, men icke vilda, skällande, nedsmutsande, uppfostrade odjur?

Det hjälper inte hur många gånger man kommer med sin deklaration. Endera älskar man alla hundar, eller också hatar man alla hundar. Något tredje får inte finnas.

Och ändå är jag detta tredje, som icke finns!

Vagabonde

Både kameran
och filmen
bör vara
av märket

KODAK
EASTMAN KODAK COMP.

Alla fotografiska artiklar,
framkallning & kopiering genom
HASSELBLADS FOTOGR. A.-B.
Göteborg - Malmö - Stockholm

SELMA LAGERLÖF OCH IDUN

EN ERINRAN PÅ SJUTTIO-ÅRS DAGEN

I VÄRLDSKÖREN AV VÄLGÅNGS-önskningar till Selma Lagerlöfs 70-årsdag blandar Idun nu sin röst med en nästan moderlig klang i stämman om uttrycket tillåtes. Ty vem var Selma Lagerlöfs litterära moder, den första, som hägnade hennes steg, om inte Idun? Det är länge sen barnet vuxit ur de första små plaggen, som Idun räckte henne, men med stolthet och rörelse minnas vi den tid, då den stora författarinnans namn för första gången nådde till de svenska hemmen genom Iduns spalter.

Hur Gösta Berlings författarinna upptäcktes har nog ingen kunnat undgå att få höra, men vid ett tillfälle som detta måste vi helt enkelt än en gång dröja vid den enastående händelsen. Det var för övrigt just en sådan dag i november som nu, fredagen den 7 november 1890, närmare angivet, tillkännagivandet om utgången av Iduns stora romanpristävling kom till allmänheten. "Efter ett långvarigt, besvärligt och ansvarsfullt samarbete mellan Redaktionen och de ärade prisdomarna, så yttrar sig Idun och man tycker sig höra en suck blandad av lättnad och bekymmer, har det första och största priset tilldelats skriften Gösta Berlings saga, berättelse från det gamla Vermland." Priset, det första och största var hela 500 kronor, men en betydande summa på den tiden, i synnerhet för en okänd lärarinna i en svensk småstad.

"och befanns", säger Idun vidare, "vid namnsedelns brytande densammans författarinna vara

Selma Lagerlöf, Landskrona."

Vi ha icke velat undanhålla våra läsare denna historiska passus. Prisdomarna voro herrar J. A. Björklund, Georg Nordensvan och Birger Schöldström, alltså två tidningsmän och en författare. De "uttalade samfällt sitt synnerliga erkännande af denna skrifts ovanliga litterära förtjänster, som ställa den långt framför, ej blott alla medtäflande, utan och det mesta af hvad inhemsk litteratur på länge haft att erbjuda."

Man kan inte undertrycka tanken, att det var en oerhörd tur att Idun valt så omdömesgilla och vederhäftiga prisdomare. De behöva icke skämmas för eftervärlden. Hur många av litteraturens odödliga mästerverk ha icke vid sitt första framträdande mottagits med hängrin eller tegats ihjäl. Georg Nordensvan har berättat för Iduns läsare, hur han sommaren 1890 överraskades i sin lantliga enslighet av Frithiof Hellberg med en manuskriptpacke — tävlingsskrifterna. I sin sommarlättja undvek han de fetaste packorna och valde ett tunt manuskript på vars omslag Frithiof Hellberg skrivit: "En ganska egenomlig historia ej utan originalitet och poesi." Varpå han började läsningen: "Julen ut och bal skulle stånda på Berg." Gösta Berlings bekantskap med offentligheten var gjord. Ty offentlighet kan man väl knappast kalla den krets av förtroliga lärarinnekamrater, som i en gammal idyllisk trädgård i det idylliska Landskrona, fått lyssna till författarinnan, då hon en sommarnatt läste högt om färden undan vargflocken, om den elake Sintram och om poeten Gösta Berling.

Det är också skildrat i Idun, hur tre påpassliga seminariekamrater såg tillkännagivandet i Idun och telegraferade till sin väninna i

Det första porträttet av Selma Lagerlöf i Idun.

Idun lägger härmed sin hyllningsgård för Selma Lagerlöfs fötter vid 70-årsdagen den 20 november. En axplockning ur de gångna årens Idun, där Selma Lagerlöfs namn för första gången syntes den 7 november 1890, inleder artiklarna, som vilja vara en erinran om den stora författarinnans gärning under de gångna åren.

Landskrona. Och om hur skolan firade sin lärarinna med all den klang och det jubel, som endast skolflickor äro mäktiga av, då de någon gång få släppa sig lösa för en eldande gemensamhetssak. Fröken Lagerlöf var också älskad och uppskattad, berätterskan i henne hade förstätt fånga barnen. Där hade hon gått och väntat på utgången, hon, den 33-åriga, som levat på de tysta drömmarna, medan hon utåt knappt framträtt mer än som lycklig författarinna till några sonetter och tillfällighetsvers och ett par sagspel som uppfördes på en dockteater i hennes flickskola till elevernas förtjusning. En av dem har en gång sagt det ord, som förtjänar att spridas och som ger Selma Lagerlöfs lärarinnegärning bättre än allt annat: "Hur ljus och god skulle icke hela världen bli, endast Selma Lagerlöf finge tala till alla!" Den barnsliga idealistens önskan har nu gått i uppfyllelse, och nog är det sant, att Selma Lagerlöf spritt ljus och lycka för oändligt många människor i världen.

Selma Lagerlöf var som man kanske minns endast åtta år, då hon beslöt sig för att bli författarinna. Hon var femton, då hon upptäckte, att hon kunde rimma — o, salighet, hon sov inte på en hel natt! — och hon var nära trettio, då berömdheten slog ned vid hennes fötter som en sällsam främmande fågel. Hon hade prövat olika slags uttryckssätt, innan hon fann sitt eget. Det var så till den grad hennes eget, att hon i och med detsamma avsvor allt hopp om att någonsin nå litterär framgång. Utan systemens enträgna böner hade hon aldrig kommit att skicka in de fem romankapitlen till Iduns pristävling. Det sista kapitlet av Gösta Berling skrevs på en värmäländsk herrgård natten innan hon skulle resa till sin skola i Landskrona. Men så mycket misströstade hon om att få tävlingspriset att hon brände upp koncepten för att slippa bli

påmind om vilken dumhet hon gjort. Att hon sedan inte kunde låta bli fortsättningen är väl förlåtligt, om man betänker, att det var Gösta Berling det gällde. Vi veta också, att Sophie Adlersparre (Esselde) gav henne tillfälle att i lugn och ro fullborda Gösta Berling. Allt detta och mycket mera om Selma Lagerlöf har under de gångna åren stått att läsa i Idun.

Där står också — i nyårsnumret år 1900 — om ett besök, som Selma Lagerlöf gjort strax före jul föregående år hos redaktör Frithiof Hellberg på Iduns redaktion. Då gav hon redaktören ett halft löfte att skicka några resebrev från sin långa resa till Palestina för Idun. Ack, dessa halva löften, som så sällan infrias. "Dessa resebrev, säger redaktionen, medveten om stundens vikt och betydelse, borde ju kunnat bli av ett "särskilt intresse, skrivna med hennes fantasirika stil och präglade av hennes originella uppfattningssätt." Om man tänker på Kristuslegender, Antikrists mirakler och Jerusalem, så ger man nog redaktören rätt.

Men att följa Selma Lagerlöf genom tiderna efter några tidningsblad, det är som Tor Hedberg träffande sagt vid hennes 50-årsdag, som "att försöka teckna Klarälven på ett visitkort. Klarälven — det är vår största och minnesrikaste flod. Den kommer från finnskogarnas vildmark och sagobygd, genom värmäländska björkliderna rinner den, genom gammal svenskbygd, herregårdstrakt och bergslag, den vidgar sig till vår största sjö, Vänerens klart lysande öga, den samlar sig till Trollhättans djärva och mäktiga språng, och förbi det urgamla Kongelf rinner den så ut i världshavet."

Här är en av de många bilderna av Selma Lagerlöfs dikt, som Idun skänkt sina läsare under årens lopp.

Och om vi ur det rika materialet skulle hämta fram en annan, fastän det är svårt att välja bland hyllningarna till hennes 50-årsdag, skulle kanske förtjäna nämnas några ord av Hans Larsson, som numera sitter vid Akademiens bord bland de Aderton tillsammans med henne. Han säger:

"Hon är en av de ytterst få, som kunna göra sina barndomsminnen intressanta också för andra. De förlora icke sina fantastiska dimensioner. Och det är väl den svårigheten hon tänkt på, när hon talar om de stora bina, som ej gå in i verklighetens kupa. Hon har byggt upp sin egen diktvärld, så att den duger till kupa åt dem."

Än ett ax ur kärven till 50-årsdagen vilja vi plocka. Det är Bo Bergmans lilla korta dikt, ett igenkänningsrop från en diktare till en annan:

"Barnets öga och snillets öga
stirra i samma höga
himlar av bländverk in.
Snillets barnablick blev din.
Långt i blånande underland
reser din dikt vart den lyster.
Sagan själv med fjädern i hand
stannat vid din stol ibland
och viskat sakta: syster."

Vad kunna vi mera tillägga? Inte annat än ett ord av tacksamhet, som bara blir svagt och blekt, till den stora författarinnan, som från Iduns krets styrde ut mot ryktbarhetens världshav.

LIDOL
TILLFÖRLITLIGASTE
BRÖSTKARAMELL

ENDE TILLVERKARE:
Forsberg
GÖTEBORG

Liptons Té
LIPTON

är och förblir
det bästa.

är världens största och
förmärsta Téfirma

DEN STORA SAGODIKTERSKAN

TILL SELMA LAGERLÖFS SJUTTIOÅRS DAG.

Av

Ellin Wegner

STORA FÖRFATTARE BO EJ VID stambanor. Den som vill komma till Selma Lagerlöf, t. ex. från Småland, måste byta tåg hela natten. Det blir en natt av konstlad vaka och yrvaken påpasslighet vid knutpunkterna. Det påminner om resan till Alvastra år 1919, kort innan Ellen Key fyllde 70 år.

Likheten i strapatser för att nå föremålet för min mänskliga och journalistiska längtan ställer in mig på en jämförelse. Den är för övrigt icke godtyckligt uppfunnen av mig. Här finns tillräckligt många likheter i ställning och öde medan dessa två ryktbara svenska kvinnor och tillräckligt många olikheter för att en jämförelse kunde bli givande. Två herrgårdsflickor från svenska landsorten som från att vara skollärlarinnor blevo världslärlarinnor, och finga åtminstone två kontinenter att lyssna. På äldre dar efter att ha fått nog av resor och städer skapade de sig vackra hem djupt inne i var sin landsbygd. Dessa hem blevo internationella valfartsorter. De voro alltså omvärdva av människor men båda innanför detta ganska ensamma — se där några av de likheter som genast erbjuda sig.

Här kan kanske inskjutas en annan likhet i levnadsöde som väcker utlänningars förvåning. Det är att båda dessa framstående svenska kvinnor förblivit ogifta. Madeleine Doty, en bekant amerikansk journalist som rest till Sverige för att uppsöka dem, frågade mig hur det kom sig att alla begåvade svenska kvinnor (Ellen Key, Selma Lagerlöf) voro ogifta och alla berömda svenska män hette Natan. (Beskow, Söderblom.) Jag äventyrade svaret att svenska män älskade namnet Natan och fruktade begåvade svenska kvinnor. Hon tog upp det på allvar i vad det berörde kvinnorna. Hon häpnade över min blygt landsortsmässiga inställning att det skulle bero på männen, om en kvinna förblir ogift. Hon visste inte att så tror hela Sverige, män som kvinnor. Hon ansåg, att det måste bero på att dessa kvinnor icke funnit någon värdig man i hela landet. Glad att vi sutto utan åhörare i ett hörn av Royals kafé, svarade jag att det fanns massor av de värdigaste män i Sverige, men de hade alla samma valspråk: »begåvade kan vi vara själva». Då var det som om vi inte längre talade samma språk. Madeleine Doty som inte tålde skämt i sin yrkesutövning, ställde mig mot väggen. — Jag förmodar, sade jag då, att försynen ordnat så, att de skulle leva ensamma för att kunna skriva om kärleken.

Denna avvikning är icke alldeles oavsiktlig. Därmed är sagt vad som i denna artikel kommer att sägas om Ellen Keys

och Selma Lagerlöfs ställning till ett centralt problem i det mänskliga livet. Sedan icke mer. Dem om det.

Sjuttio år. Det är överblickandets och självprövandets ålder. Då jag nu tänker på hurudana dessa två berömda sjuttioåringar syntes mig kort före sin högtidsdag, finner jag dem båda öva denna sysselsättning med ödmjukhet och vemod.

Nu äro likheterna slut.

Så här var det att komma till Ellen Key: Jag mötte en skara betodlare som pustade sig uppför den branta backen från Strand. Östergötlands betodlare hade hållit möte i Alvastra, och det kunde inte gå för sig utan en uppvaktning hos Ellen Key, som vänligt höll tal och tackade dem för deras fosterländska gärning att odla betor. Ellen Key var just hemkommen från en fotvandring runt halva Vettern med Lisa Hultin och bar sin fotvandraruniform. Den bestod i en grå bomullsklädning, hälften av ett litet örngått som hätta på huvudet, en urgammal Lodenmantel och sandaler, inga strumpor. Hon var en enastående monumental uppenbarelse, en gammal munk, en gammal herrgårdsfru, en naturläkedoktor, en profet, Birgitta och guden Odin.

»Denna dag ett liv», ja det skulle man kunna säga. Hon växlade mellan solsken och regn som julivädret. Hon grät, stackars gamla Ellen Key, över världskriget, över människorna

som icke förstätt hennes tankar, över sig själv som överskattat människorna. Hon skojade med Lisa Hultin över gemensamma fotvandringssminnen, hon skaldade över backarna på Omberg för att plocka smultron, hon gav cour för poeter, hon välsignade en nygift fru. Hon talade högstämt och grovkornigt, självironiskt och ångerfullt, hon grät över sina döda, hon grälade upp mig och andra levande, hon profeterade.

Sådan var Ellen Key inför 70-årsjournalisten. I varje drag är Selma Lagerlöf hennes motsats. Hennes vita hår yr icke kring huvudet, det är vackert och värdigt uppsamlat. Hon är genomskinligt blek, icke brun och barkad som Ellen Key. Hon är mycket stillsam, går den dagen icke många steg. Hon är lågmäld, gråter inte och skrattar heller icke, hennes minspel är mycket knappt, men hennes blick är fast och blå och på ett helt annat sätt behärskande än hos någon annan jag känt. Hon har svart sammetsklädning.

När man viker in från Sunne åt Mårbackahållet har man vänt ryggen åt Frykenssjöarnas glittrande skönhet. Mårbacka lig-

Selma Lagerlöf. (Ferd. Flodin, hovfoto.)

“Liljecronas hem.”

*På längtans stigar jag vandrar
och kommer väl hem en gång —
Jag väcker mina kära och viskar:
Stå upp till en morgonsång.*

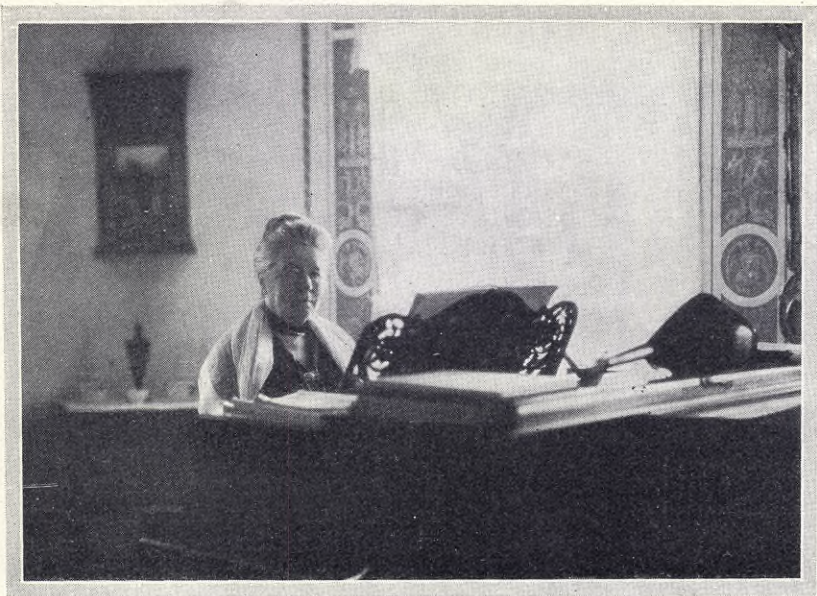
*Nu är mitt hjärta en lärka,
som svingar mot blånande loff,
ett bi som ur ängarna dricker
all sommarens sötma och doft.*

*En källa som speglar solen,
en skugga, ett moln, en tår —
Mitt hjärta på längtans stigar
i toner ditt hem du når.*

GUSTAVA SVANSTRÖM.

CAP Pompom
den finsmakande chokladen
för Alla
i röda och blå förpackningar à 25, 50 ö 100 öre.

Selma Lagerlöf vid flygeln, som hon gärna trakterar. (Löfling, foto.)

ger invid en stor dal, en uttorkad flodbotten, nu odlad. Men de höga träden vid gårdsplanen skymma utsikten, så att man endast ser glimtar av dalen, höjderna som avgränsa den och fria rymden. I gengäld har stället en trygg hägnad, ro och trevnad. Det är en riktig gammal gård med allt det ställ som hör till ett lantbruk. I denna miljö har det nya Mårbacka corps de logi inte hunnit växa in ännu. På denna plats, där den rödmålade prästgården stått, synes det för stort. Men det är ett värmländskt drag att bygga för stora hus, enligt vad erfarenheten och Selma Lagerlöf själv bekräftar. När det får sin patina, blir det bättre.

Chauffören hade skrämt mig för svårigheten att få tillträde: det är bäst att fröken knackar på köksvägen. Men jag ämnade icke knacka på köksvägen. I all min ringhet är jag dock en personlig vän till doktor Lagerlöf och hade fått lov att komma. Men när vi svängde in från vägen ner mot Mårbacka, förstod jag rådet. Några meter från bemälda köksingång stodo två, möjligen var det tre, tomma bilar, den ena en turistbil. Bakom en järnlänk som avdelar gårdsplanens privata och offentliga del svärmade turister med kameror, fotograferande den ståtliga brutna gaveln, loggian, jungfrun som gick över gården, drängen och svansen av en häst. Jag gick köksvägen.

På samma sätt pågick det hela dagen, ändå det icke var någon särskild dag. Vi sutto sedan flera timmar ute på loggian, Selma Lagerlöf med ryggen utåt vägen, världsberömmelsen och grönskan. Jag hade utsikt över allt detta och satt hela tiden under en trumeld av höjda kameror. Himlen vete i hur många album jag, stackars mask, kommer att figurera som Selma Lagerlöf. Dock ville alla dessa films icke mig någonting, de sökte den smulan vitt hår som stack upp ovanför korgstolskanten. Det var en sällsam syn, denna ström av skådelystna som sträckte halsarna och smögo runt gårdsplanen. Tänk vad människor brinna av begär att få dyrka och vad de äro tacksamma för böcker de kunna älska, det vill, med en vändning från Selma Lagerlöfs biograf, Berendsohn, säga: böcker, där verklighetens lagar som binda och plåga oss, ha upphävts. Vad de längta efter den

allra svagaste beröring med det dyrkade föremålet, om det också inte blir mer än att konstatera, att det sitter på en veranda.

Jag har just i Idun av 1908 — det år då Selma Lagerlöf hänförde alla med sitt storverk: Nils Holgerson — läst en mycket poetisk skildring av ett besök hos henne i Falun, där hemmet och femtioåringen stå omgjutna av ett mystiskt sagoskimmer. Jag finner ingenting av detta på Mårbacka. Det kan vara att jag är vardagligare än Ernst Högman, det kan ock-

så vara att turisterna bröto stämningen, men det förefaller mig också som om Selma Lagerlöf lade an på att icke i vardagslag verka sagodikterska. Hon talar som en vis gammal kvinna utan just några illusioner. Hennes vackra röst är aldrig torr, men hon kan med den säga torra saker.

Just om dessa turister som kommofarande, sade hon: inte vet jag om jag kunnat göra så mycket i livet. Men jag har i alla fall främjat turistväsendet i Värmland.

När det är Selma Lagerlöf som roar sig med att säga något sådant, är man befriad från att protestera och framhålla felaktigheten i värderingen. Varför jag endast sade, begagnande mig av intervjuarens rätt att ställa närgångna frågor: såg mig, varför du tror att de kommer!

Vi hade just varit inne på sagde Berendsohns bok över 70-åringen och hans starka betonande av att tron på det godas seger genom försynens ingripande är den gyllene tråden i hennes författarskap.

— Ja, sade Selma Lagerlöf med en nästan omärklig rörelse bort mot dem hon visste funnos bakom henne, inte kommer de hit, därför att jag skrivit om det godas seger. Folk vill se var intressanta människor levat och stora kärlekshändelser utspelats. Sen finner de väl att här är vackert också. De kommer för Gösta Berling. Men om jag var som de skulle också jag tycka det var en rolig bok.

Om jag inte tar alldeles fel, finns där i hennes ton ett visst avståndstagande på denna punkt från Berendsohn, som hon visserligen annars är belåten med, fast hon icke vill erkänna det faderskomplex han tillagt henne. Och där finns också en aning skepsis rörande det godas seger eller försynens ledning. Plötsligt erinrar jag mig Ellen Key i gråtande

tårar på en bänk invid Vettern. Selma Lagerlöf är så mycket mera fämäld och försiktig. Men är det inte på något sätt ändå samma besvikelse som drabbat dem genom samma stora händelse av åren 1914—18? Den enas världsbild var nog inte lik den andras men i ingendera passade världskriget in, och Selma Lagerlöf har ännu icke återställt dess harmoniska helhet.

Dr Berendsohn som är professor i Selma Lagerlöf borde knappt ha blivit så konstnerad över Löwensköldska ringen och det faktum, att där är det onskans andemakter som regera, där drabbar Gudsdomen oskyldiga, där kan den förorättade icke förlåta, och där blir den tjänande kärleken åsidosatt och föraktad. Det är sant att det är ett fränare drag i denna bok, men det har haft sin förklaring och sina förbud. I Öde kyrkan, skriven under kriget, då också den märkliga självuppgörelsen Dimman skrevs, talar författarinnan till den gamla ruinen: »den värld som var min håller på att slås i spillror på samma sätt som den som en gång varit din.» Tron har övergivit den. Det är med rena ord hur hon kände det. Det försök, det något spända försök till förklaring och mening som gavs i Bannlyst: själva krigets grymhet skulle lära människorna att respektera livets helighet och oantastbarhet, har icke hållit. Så blev det inte. Skräck och vämjelse botade inte människorna. Det blir därför nödvändigt att lämna ett större rum och en större makt åt det onda än åt en Sintram. Och om man vill fasthålla vid föreställningen om rättvisans fullbordan måste man räkna med så väldiga tidsmått att det enskilda ödet rinner bort oförklarad och oförsonad under tiden, förgånget i sitt mörker utan att ha sett meningen. Men jag skall inte spekulera. Min uppgift är den angelägnare att låta Selma Lagerlöf själv tala.

— Förresten har jag inte velat predika det godas seger, säger hon. Mitt förhållande till de goda människorna i mina böcker är att jag känner mig i släkt med dem. Jag är god och beskedlig och rättsinnig och blir gripen av att berätta om ädla människor, det är hela saken.

Det är det inte alls. Jag sade det inte då, men jag säger det nu. Selma Lagerlöf kan icke eller vill icke på rak arm ge oss andra ett begrepp om ur vilka dolda källor en dikt väller fram. »Den goda,

Salongen på Mårbacka. (Ferd. Flodin, hovfoto.)

Kobbs Finaste Ceylon

Observera! Grön etikett.

I den Europeiska marknaden existerar icke ett finare Ceylonthé än detta.

Ett thé för finsmakare.

beskedliga Selma Lagerlöf», vad det säger lite om den gåta som är hon. Om jag skulle sammanställa de yttranden hon fällt om sig själv vid olika tillfällen, då hon överseende gått med på att svara på frågor, så skulle hon vara: 1) en mycket vanlig människa, ett yttrande som inga mina böner kunde förmå henne att ta tillbaka. 2) ett urverk som alltid går rätt om man låter det vara. 3) en snäll och god person med slätkär böjelse för ädla karaktärer. 4) en lugn och intresserad åskådare av världsdramat, med återgivandet av det skådade som sin enda lidelse och uppgift, sist: en röst, bara en röst.

Men vem känner igen Selma Lagerlöf på denna hennes egen beskrivning, och vem har fått förklarad för sig hennes stora trollmakt över människor av skilda åldrar, stånd och raser? Hur kommer det sig, att när min skolpojke läser högt för mig Nils Holgerson till belöning när jag varit snäll, vi äro lika roade och rödda och funnit vår första gemensamma litterära plattform. (Den andra var den indiske Nils Holgerson: Mowgli.)

Hon som är så objektiv, hon som döljer sig bakom sina verk så som hon nu döljer sig i sin korgstol för de skådelystna, hon som påstår att en författare bör skriva fullkomligt lugnt, i varje fall bör Selma Lagerlöf göra det, hur kommer det sig, att hon genast skapar en så säregen Lagerlöfsk värld, så fort hon sätter pennan till papperet? Det stämmer ju inte alls. Och hur kan hon sitta här och säga, att visserligen hör det inte till saken, om hon tror att general Löwensköld gick igen eller icke, men om gästen nödvändigt ska veta, så har hon slutat upp att tro på spöken? Ja hur kan hon säga detta, när man i alla fall känner på sig, att hon trodde på honom den gången hon i barndomen hörde hans historia berättas och lade den på minnet för framtiden.

Hon kan icke vara bara en. När hon själv tecknat konturerna av en Selma Lagerlöf, anmäler sig för den som är förtrogen med hennes verk en annan, mindre snäll, mera fantastisk, mycket mera kunig i livets vilda och heta spel, än vad en blott åskådare kan vara. — — —

Det kan vara något år sen eller lite mer som jag en gång fick brev från Selma Lagerlöf, däri hon skrev: jo, jag håller på

med någonting just nu, men jag kan inte tala om det än, ty det är en hemlighet.

Var det inte förtjusande att ha en hemlighet vid 70 år? Att det kunde vara möjligt hade aldrig fallit mig in. Men man kan ha det, då man som Selma Lagerlöf står mitt uppe i arbetet. Hemligheten visade sig sedan vara Kavaljererna på Ekeby, operan som nu repeteras på Kungl. teatern. Man kan mycket väl förstå att Selma Lagerlöf tyckte att det var en särskild sak med denna hemlighet.

Den betydde att nu hade Gösta Berling uppstått i alla hittills uppfunna medelreformerna, i det trycka ordet, på filmen, på scenen, på radio. Och alltjämt höll han, kunde ej nötas ut och fördäras. Han var odödlig.

Men ännu roligare än att se andra ta hand om Gösta måste det, föreställer jag mig, för henne vara att de senaste åren ha kunnat skriva Charlotte Löwensköld, Anna Svärd. Att alltjämt kunna se och alltjämt kunna skapa, att ha kvar lusten att berätta, ehuru med mer dämpat tonfall, det måste vara en lycka. Så kan hon på sjuttioårsdagen ta mot hyllning inte blott för gångna tidigare verk och forna tiders prestationer, utan för vad hon också i dag är och förmår göra.

Arbetet var alltid hennes lidelse och verkets fullkomning genom ständiga mödor hennes ära. Därför har hon också blivit belönad med den största gåva hon kunde få, den att upp i sjuttioårsåldern få behålla sin arbetskraft.

— Jag har svårt att avsluta ett arbete, säger hon. Det är en röst inom mig, som ständigt kommer med nya förslag. Först när den äntligen tiger, förs jag skicka i väg ett manuskript.

På allt vad man kan förstå är det ingalunda Selma Lagerlöfs mening att njuta någon som helst pensionsålder. Hon har planerade arbeten att fullfölja. Vem talar förresten bara om litterärt arbete? Hon har ett hus i tre våningar hon har gäster, hon har en jord där det skördas och plöjes, hon har hästar och kor och slutligen en kvarn för Mårbacka havregryn.

På min fråga vad hon gjorde vid tiden för mitt besök, gav hon ett mycket karakteristiskt svar som i sin

knapphet gömmer en tragedi eller åtminstone häntyder till ryktbarhetens avigsidor.

— Jag svarar på brev, sade hon.

Katherine Mansfield skriver i ett hemlängtande brev på ett ställe: jag lever för posten, och den sänder mig räkningar. Selma Lagerlöf får säkert en massa glädjande och intressanta brev, men en stor del av hennes brevskrivare äro sådana som komma med fordringar. »Jag har uttömt alla resurser och allt tålmod, men nog kan väl Selma Lagerlöf som skriver så vackert skicka mig femhundra kronor eller ta mig i sitt hus eller skaffa mig plats hos Bonniers.»

Selma Lagerlöf har den föreställningen att man ska svara på brev och hon är järnhårt pliktrogen. Ellen Key gjorde det också, och hon hade sin särskilda metod att försöka bringa hjälp, även där hon själv inte räckte till. »När du har läst det här brevet och skaffat den här misskända talangen en plats, så skicka det här brevet till Stina och be henne att hon...»

Selma Lagerlöf gör inte så. Hon skriver många jabrev, men hon som är jamild och givmild måste genom ödets ironi sitta och skriva massor av hövliga nejbreve. Det är ett arbete som bringar föga eller intet tack.

Men det är bara ett drag, en sida av hennes fantastiska karriär, och det vore bra illa avvägt att sluta därmed.

Man måste ju se henne som berätterska i en krets av alla de sagolystna, av alla dem som ha barnets lust för historier levande inom sig, det hon kallar leklusten i människans själ. Under många år har kretsen hållit samman kring henne och aldrig blivit trött på att höra hennes röst. Under tiden har hon blivit gammal, blivit vit, och nu har hon blivit 70 år. Nu kan hon där i sin ensamhet borta på Mårbacka höra röster från alla världens kanter som säga så här: inte vet jag om det var sant allt vad du förtalde men vackert och spännande och underbart var det, och grät gjorde jag. Och om de inte voro sanna, dina underliga sagor, så hände de i alla fall mitt i verklighetens värld där jag lever och lärde mig att öppna ögonen och se mig om även i den fattigaste stuga efter det underbara, att vänta stora dåd och segrar i min närmaste närhet, bland vänner och grannar, bland fattiga och ringa, ja även av mig själv.

I biblioteket på Mårbacka. (Heurlin, foto.)

På verandan, omgiven av nationalklädd ungdom. (Heurlin, foto.)

MENTHOL-KARAMELLER
 med honung

 Carl Peter
 OLSSON
 MENTHOL
 karameller
 med honung
 Pris 25 öre

Det gamla Mårbacka. Teckning för Idun av Einar Nerman.

SOM FJORTONÅRS POJKE FICK jag en dag tag i Selma Lagerlöfs »En herrgårdssägen». Det var en kväll på vårt sommarställe nere vid Bråviken, och det blev icke mycket sömn den natten. Vid ett fladdrande stearinljus låg jag och läste boken. Hur denna underbara saga satte min fantasi i rörelse! Jag såg dem så tydligt för mig, personerna i sagan. Hede, studenten, när han spelade vid graven för den skendöda flickan, hans färd med getterna genom sjumilaskogen i snöryan. Och konstnärsparet Blomgren, så tydligt tyckte jag mig se dem när de kuskade omkring på landsvägen efter den gamla karusellhästen. Jag tänkte då: »ack, den som en gång finge rita bilder till en sådan bok.»

Tiden gick, och en vacker dag tio år senare fick jag ett brev från det Bonnierska bokförlaget, vari de föreslog mig att illustrera Bellman. Det var en stor uppgift för en 24-årig ung artist, och jag var tveksam, om jag skulle våga åtaga mig uppdraget. Min första tanke gick istället till Herrgårdssägen. Skulle jag inte först kunna få illustrera den? Boken kände jag ju så väl till, och jag hade alltid drömt om att få göra bilder till den. Jag framlade min idé och svaret blev jakande.

Emellertid behövde jag en del upplysningar av författarinnan själv. Jag skrev till henne och fick en älskvärd inbjudan att göra ett besök. Hon skrev:

»Mårbacka, Östra Emtervik 13/6 1913.

Herr Einar Nerman!

Om Ni skulle ha någon nytta av att besöka mig är Ni mycket välkommen hit till Mårbacka. Av bokens handlande personer har jag sett konstnärsparet Blomgren och Hede själv, inga fler. Lokalitetserna har jag däremot intet att berätta om, de äro helt och hållet diktade. Ni får väl fara och titta på någon prästgård och något bruk i norra delen av Bergslagen. — Hela Juni är jag med säkerhet hemma.

Med utmärkt högaktning
Selma Lagerlöf.

Vägen hit går över Kil-Fryksta, sedan ångbåt till Sunne, därifrån kan Ni cykla, åka eller gå hit till Mårbacka.»

Så en dag i juni tog jag tåget till Kil och fortsatte med järnväg och båt till Sun-

iväg från Sunne. Jag har en stor portfölj under armen med förstudier till boken. »Det är väl en timmes promenad», tänker jag i mitt stilla sinne, där jag traskar framåt i solskenet. Men jag bedrog mig grundligt. Alla jag mötte på vägen frågade jag, var Selma Lagerlöf bodde, och alla pekade långt bort och sade något om att »de' ä' allt en bra bit än de'». »Nå», tänkte jag, »nå'n gång ska' ja' väl komma fram ändå», och allt hastigare marscherade jag på i sommarvärmen. Jag ville ju inte komma fram alltför sent på kvällen. När jag väl vandrat ett par timmar, stötte jag på en gammal gubbe, som kom såvligt fram mot mig på landsvägen. »Är det långt till Mårbacka?» frågade jag... »Å, nä vars» sa' gubben och pekade bortåt vägen till höger, »Selma, ho' bor allt i den där röda gården där, ho'». Och mellan trädens kronor såg jag husets röda tegeltak skymta fram.

Så var jag då äntligen vid målet för min vandring. Jag vek nu in på en lång allé av höga träd och nyfiken såg jag mig omkring. Där låg Mårbacka inbäddat i grönska. Vid alléns vänstra sida blänkete en damm med näckrosor. Vägen ledde mig rakt fram till gårdsplanen, och jag stod framför den röda herrgårdsbyggnaden. Vildvin omkransade hela verandan, och när jag stegat upp för dess trappa, var det första, som mötte mitt öga, en — skrivmaskin. »Oh, sena tiders barn», tänkte jag och knackade på dörren.

En tjänsteande öppnade försiktigt, och på min fråga, om doktorn träffades, fick jag ett jakande svar, och om ett ögonblick står jag inför den stora författarinnan. Det var något reserverat i hennes sätt, men när jag så plockade fram mina skisser och vi började resonera om min uppgift, försvann det reserverade, och jag satt där fångslad och bara hörde på om personerna och stäl- lena i sagan.

De flesta voro, som hon förut anmärkt i brevet, fantasifigurer. Till Hede hade dock förekommit en förebild här uppe i Värmland. Hon mindes honom från sin

barndom. Det var en ung bondpojke, som de kallade Nigar-Nils eller Getabocken, därför att han neg för alla djur och särskilt för getter. Likaså kom hon ihåg ett lustigt cirkusherrskap, vilket fått stå modell för paret Blomgren i berättelsen. Annars var allt det övriga, både personer och handling, dikt. Jag, som hade hoppats få så mycket upplysningar om personerna och ställena i boken...

Men så fick jag i stället höra henne berätta om de dräkter som buros i hennes barndom. Hur hon som liten tös tillsammans med syskonen klädde ut sig i de gamla kostymer, som lågo väl bevarade i den målade kistan uppe på vinden. Det var den tiden de unga damerna hade korkskruvslockar, vida kjolar och byxholkar. Men nu hade tyvärr de gamla kläderna blivit förstörda. Däremot funnos många gamla möbler kvar från löjtnant Lagerlöfs, författarinnans fars, tid, och under den husesyn, som vi nu företogo, fastnade min blick vid mången gammal släktklenod.

Från hallen kom man direkt in till matsalen. Den var i vit bondrokoko, och på väggarna voro infällda fält med målade bilder av gamla Värmlandsgårdar och ställen, som återfinnas i Gösta Berlings saga.

Till vänster om matsalen låg den stora salongen. Där äro möblerna också ljusa, dock i en lättare stil än matsalens. De gustavianska stolarna äro klädda på ett mycket originellt sätt. Deras klädsel består nämligen av rosiga allmogeschaletter i klara färger. Cinoberröda rosor och gula tulpaner med ärggröna blad på en vit botten. Det gör en riktigt glad att betrakta de friska färgerna. Tankarna ila ovillkorligen till de gamla kavaljererna i sagan och alla de små fröknarna och mamsellerna på den tidens herrgårdar och prästboställen. Jag tycker mig se dem sitta i de gamla pinnsofforna och stolarna broderande på fina rosenmönster i stramalj. Eller därborta mellan fönstren någon av kavaljererna, som i skymningen spelar ett svärmiskt stycke på det gamla klaveret.

Från hallen leder en trappa upp till övre våningen, och i själva trappuppgången hän-

Gösta Berling

HOTELL NEPTUN

Tel. Namnanrop.

Goda rum med telefon från Kr. 3:—
Trevliga klubbrom.

GÖTEBORG
Vid Lilla Torget.

Fullständig restaurant.
Förstklassigt bord.

Hemslöjdsförbundet för Sverige

SPECIALUTSTÄLLNING från Mora Hemslöjdsförening 14—24 nov. 1928.
Kungsgatan 33 (Södra Kungstornet n. b.), Stockholm.
Utställningen öppnas onsdagen den 14 nov. kl. 2 e. m. och hålles därefter dagligen öppen 9.30—6.

B E R L I N G S L A N D

I SELMA LAGERLÖFS SAGOVÄRLD. AV EINAR NERMAN.

ger en del träsnitt med motiv från Värmlandsskogarna, som en ung dansk konstnär skänkt författarinnan. I övre våningen är ännu en hall och från den leda dörren in till de övriga rummen. Först då arbetsrummet med många bokhyllor, och så de ljusa och hemtrevliga sovrummen.

En liten flygelbyggnad hör också till gården och där finnas ett par de mest idealiska gästrum.

Ja, så såg det ut på det gamla Märbacka, som senare fått lämna plats för det nyrestaurerade ståtliga vita huset.

Sedan Selma Lagerlöf följt mig på husesyn, och fört mig runt i trädgården återvändande vi till en liten utsökt supé med alla sommarens läckerheter. Skymningen kom sakta smygande och endast ett par stearinljus spridde sitt sken över det dukade bordet. Vi talade om svunna tider och deras seder, men som min väg till Sunne, där jag skulle övernatta, var lång, måste jag så småningom bryta upp, hur gärna jag än skulle ha velat sitta där ännu en stund och lyssna till alla dessa gamla Värmlandssånger och händelser.

Det hade varit en för mig oförgätlig eftermiddag.

Till julen samma år utkom den illustrerade upplagan av En Herrgårdssågen.

Då väl varje uttalande av Selma Lagerlöf har sitt intresse — hon är en flitig och pliktrogen brevskriverska — må här hennes brev till mig om illustrationerna återges, trots de allt för vänliga omdömena.

"Märbacka, Sunne 3/12 1913.

Bäste Herr Nerman!

Det är bara julfrämmande och julstök och julkalas och annat, som hör samman med julen, som har hindrat mig från att skriva till Er och tacka Er för Ert vackra arbete. Jag är mycket nöjd och finner alltsammans mycket poetiskt, hållet i en drömvärld, som passar ihop med bokens innehåll och stil. Jag får uppriktigt säga, att då Ni visade mig utkastet i somras, vågade jag inte tro, att Ni skulle lyckas få till stånd något så smekande vackert. Det är också roligt att kunna konstatera att alla äro nöjda, både kritik och publik.

Er tacksamma
Selma Lagerlöf."

Efter några år var jag djärv nog att kasta mina blickar på Gösta Berlings Saga. Och jag kom på den idén, att jag skulle göra boken mera som ett Galleri av karaktärerna i sagan och alla dess gamla gårdar och bruk.

På nyåret 1916, på min bröllopsresa, kom jag att göra de första skisserna till detta arbete. På ort och ställe, där bokens handling spelat, på det gamla Ekeby, ritade jag de första bilderna. Ett pensionat hade just öppnats på Rottneros gamla herrgård, och hos den vänliga prostinnan Unger tillbringade min unga fru och jag vår första jul. Kajsa poserade vid fönstren som den unga grevinnan Ebba Dohna, vid sekretären som Marianne Sinclair,

Kejsaren av Portugallien, vilken bok Einar Nerman just nu håller på att illustrera.

och från herrgårdens fönster ritade jag den gamla kavaljersflygeln i snö. Följande sommar tillbringade vi åter där, då i sällskap med ett annat ungt konstnärspår, Jenny Hasselqvist och Wilhelm Kåge, samt min tvillingbroder Birger. Pensionatets unga dotter Dagny arrangerade en »Bal på Ekeby», och den stod nog inte sin namne efter i glädje. Dit kommo unga ingenjörer från bruken runtomkring och Värmlandsskönheter från både när och fjärran. Vi lekte kavaljerer och levde oss tillbaka till den tiden.

Det var härliga dagar i Värmland. Vi gjorde utflykter till alla dessa gamla ställen, som Selma Lagerlöf gjort odödliga. Ännu ligga de där, Bro, Sjö, Fors och Löfdala. Vi besågo Fors med salongen, där Ulrika Dillner spelade sin polska och där hon sedan gifte sig med den gamle bruks-

patronen Sintram. Huset stod tomt sedan ett tjugotal år tillbaka. Sintrams ande skrämde folk därifrån. Ingen vågade bo där. Vi seglade över till Borg, där vi särskilt tjusades av det lilla blå förmaket, i vilket den unga grevinnan brukade sitta i sina svärmerier.

I Sunne hittade jag ett gammalt porträtt av, som det påstods, förebilden till Gösta Berling, finnmarkspredikanten Branzell. Jag köpte porträttet, och det hänger nu i Arvika museum. Min far berättade mig, att denne urspårade prästman, en kusin till Tegnér, var släkt med slakten till oss, och att han mindes honom, när han på sina vandringar kom in i min farbrors hus i Karlstad på 80-talet och där fick sig ett mål mat ute i köket tillsammans med tjänstfolket.

Det porträttet blev utgångspunkten för min Gösta Berlingsbild, och senare på vintern poserade Gösta Ekman för mig, då jag fullbordade densamma. Min svärmor blev modell till Anna Stjärnhök, och när jag ritade Patron Julius, hade jag Oscar Bäckströms jovialiska drag i tankarna. Modell till majorskan på gamla dagar blev en gammal tant, som en dag kom upp på en tillfällig visit till min moder. Tanten styrdes ut med stora puffärmar och hatt med plymer, och så förevigade jag hennes bistra drag. Men för den unga Margareta Celsing, majorskan som ung, fann jag i Gabo Falk en modell »smärt och späd och försagd och oskyldig... en sådan, på vilkens grav änglarna gråta». Min svåger Elov blev en idealisk Altringer, min gamle far blev Rutger von Örneclou, och gamla Anna, vår kokerska, Mamsell Marie.

Författarinnan gick igenom mina skisser innan boken trycktes, och i ett brev, som det må tillåtas mig att här avtrycka, skriver hon som svar på den färdiga boken:

"Falun 13/12 1926.

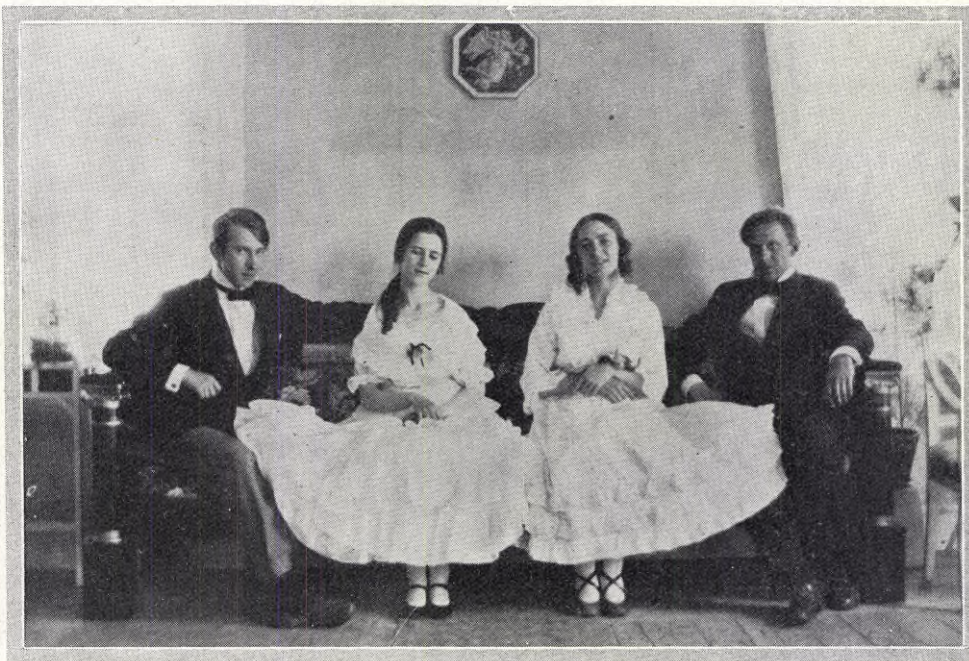
Bäste Herr Nerman!

Tack för Ert vänliga brev. Det gläder mig alltid att höra hur kärt arbetet med Gösta Berling har varit Er. Och Ni kan vara viss om, att jag är Er tacksam över det skönhets-skimmer, som Era teckningar kastar över deras gestalter. Mycken tack framför allt för de gamla herrarne Julius, Kusin Kristoffer, Eberhard och Kevenhüller, de kunna inte bättre vara. De tre damerna Dohna äro också ganska karaktäristiska. Medaljongen med Mamsell Marie tycker jag också mycket om och Borg och Berga. Över det hela vilar något av den kärleksfulla stämning, varmed Ni gått till arbetet. Dylikt förfelar inte sin verkan.

Själv har jag fått mer glädje av Gösta Berling än av någon annan bok. Hoppas att också Ni skall få den lön, som ett gott arbete ju ännu skänker även i denna onda värld.

Er tillgivna
Selma Lagerlöf."

Hennes lyckönskan till mig gick i uppfyllelse. Jag tror verkligen, att jag har fått mera glädje av mina Gösta Berlingsbilder än av något annat arbete.

"Bal på Ekeby" — fr. v. Einar Nerman, Kajsa Nerman, Jenny Hasselqvist, Wilh. Kåge.

Fönster putsas bäst med HÄXAN

DET VAR EN GÅNG...

DEN LILLA FLICKAN OCH DEN STORA FÖRFATTAR-
INNAN I BILDER

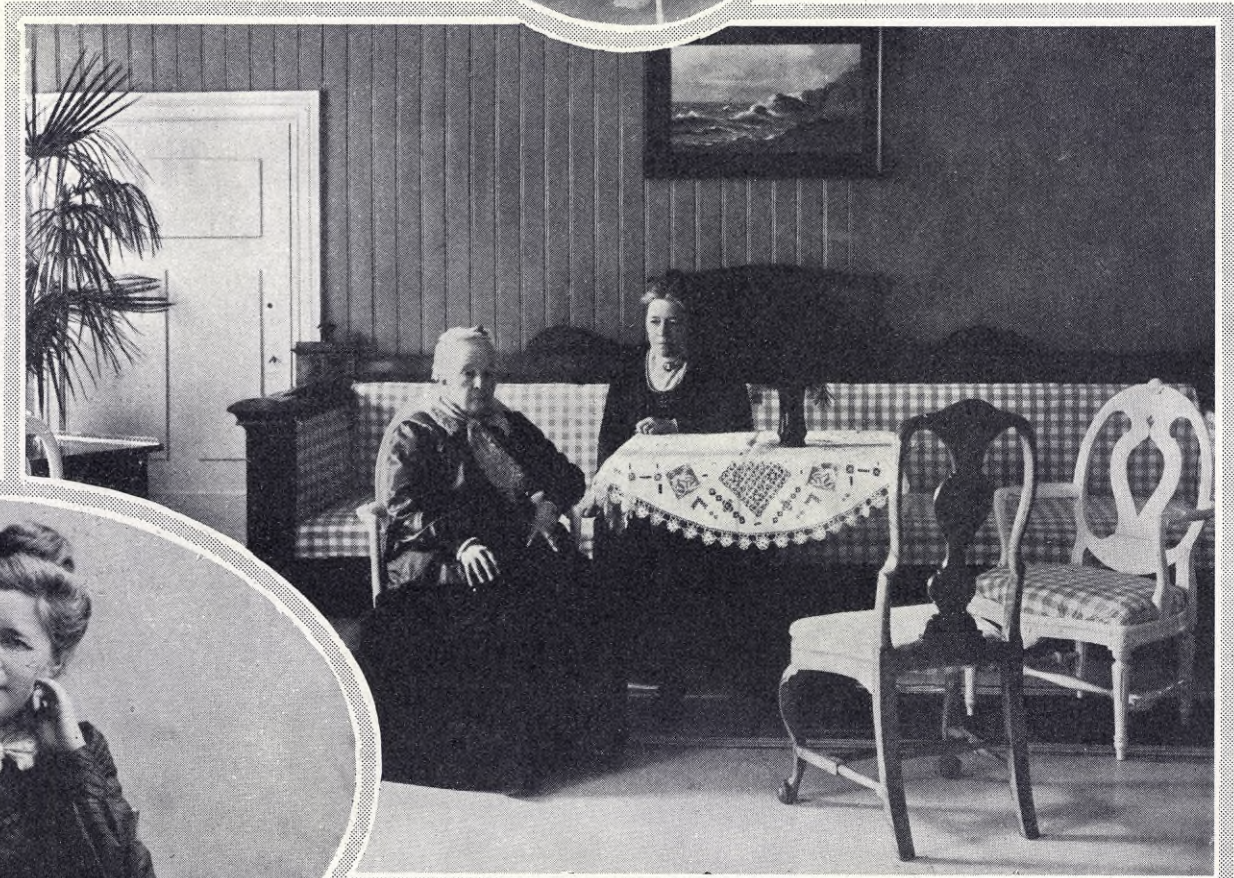

Familjen Lagerlöf, när dottern Selma (längst t. v.) var 14 år. Bredvid henne fr. v. brodern Johan, system Anna och Daniel. Bredvid fru Lagerlöf den yngsta i syskonskaran, Gerda.

När Selma Lagerlöf fick tidningen Iduns pris för Gösta Berlings saga, varigenom hon för första gången framträdde för publiken. Det var år 1890 under Selma Lagerlöfs lärarinnetid i Landskrona.

Selma Lagerlöf, 24 år, under seminaristtiden i Stockholm.

Som redan berömd författarinna, år 1902.

Under det första decenniet av sin författarbana var Selma Lagerlöf bosatt i Falun, där hon delade sitt hem med sin mor, fru Louise Lagerlöf.

HUR STÅR DET TILL?

Di tala alldeles för mycket om sjukdomar i Sverige — i Amerika är detta dålig ton, säger professorskan Ellen Lundberg, nyligen hemkommen från vistelse i U. S. A.

INFLUENZA! DET ORDET VERKAR som en trollformel! Av skräck — på de flesta. Men det finnes personer, som känner sig fascinerade av sjukdom på samma sätt som andra fängslas av brottmålsromaner. Sjukdom upprullar för deras fantasi ett nästan dramatiskt perspektiv av smärtsamma, invecklade, makabra situationer. Den ger upphov till en massa intressanta, ångestfyllda skildringar, den blir en gruva av dystra erfarenheter att delge en ivrigt lyssnande omgivning.

Inte bara influensan men alla slags sjukdomar, alla manifestationer av ohälsa står högt i kurs i vissa kretsar och utgöra ett samtalsämne som aldrig tryter, särskilt för en del damer, — och — förlåt uppriktigheten — i Sverige kanske mera än i andra länder. Liksom i alla civiliserade samhällen yttrar man också här ett automatiskt: "Hur står det till?" Men det är inte i alla länder svaret kommer så beredvilligt. Och i fem fall av tio (minst) åtföljes det av en litania om sjukdom hos den tillfrågade, hennes släkt och vänner; ofta berättade med en *gusto* och en svada, som kunde vara värda en bättre sak. Kan man bjuda på något extra intressant, något verkligt skrämmande "special-fall" — så mycket bättre. Men även mindre krämpor äro inte att förakta.

Den drastiska historien om portvaksfrun, vars man dog i njurlidande, och som mötte fru Anderson, som, när hon fick veta dödsorsaken, svarade, med sörsurt medlidande: "Njurlidande! Jo, jag tackar, jag!" — den historien har sin fulla motsvarighet hos en hel del damer, mycket högre upp på den sociala rangskalan. Många luncher och téer avätas och avdrickas under ett intensivt rotande i sjuka frånvarande anhörigas lekamen och detaljerade skildringar av överständna operationer eller pågående lidanden.

Man frågar sig ovillkorligen, är vi då en så alldeles sällsynt sjuk nation, att vår hälsa —

eller rättare ohälsa — så ofta måste träda i förgrunden? Eller vad kommer det sig, att så många av oss känner ett så okuvligt behov att jämra oss, uppväcka medlidande, ge — även ganska främmande personer — en fullständigt onödig inblick i våra fysiska lidanden? Är vi så absolut renons på livande, uppmuntrande, intressanta samtalsämnen, att vi måste ta' vår tillflykt till ordande om små och stora disharmoniska rubbningar i vår fysik för att ådraga oss vår nästas uppmärksamhet och intresse?

Skulle man inte kunna tänka sig, att detta sakernas tillstånd toge en annan vändning? Ty vi lever ju i ungdomens och sportens tidevarv. Fastän här i Sverige existerar en annan svaghet vid sidan av sjukdoms-passionen, nämligen den, att hålla ytterligt noggrann räkenskap med — i synnerhet andras — ålder — har den svenska kvinnan dock på senare tider fått ett slags impuls till ungdomlighet i vanor, klädsel, hygien, kroppskultur, en impuls som, när den inte överdrives, åstadkommer endast gott. Resultatet blir en viss, nyttig självsäkerhet, som verkar stärkande och förnyrande, och som helt säkert håller åtminstone en del små krämpor på avstånd. Om en kvinna inte är absolut renons på rättmätig, kvinnlig s. k. fåfänga (det kan också kallas självbevarelsedrift) tillåter hon sig numera inte i första taget att känna sig eller bli ansedd glämlig, avtacklad, osoignerad eller för tidigt åldrad. Och till att åstadkomma en gladare och ungdomligare fysiologi skulle säkert även bidra, att hon hölle litet mera — helst alldeles — tyst med talet om krämpor och sjukdomar. Naturligtvis finns det många fall, då det sorgliga sjukdomskapitlet måste dryftas, och då det vore hjärtlöst att neka sitt deltagande och medlidande. Men den rika och översvallande talförhet, som alltid finns till hands, även vid de obetydligaste tillfällena, detta ständiga ordande om "värk i benen", "värk i ryggen", "ont i halsen", pulver, piller, plåster, droppar... skulle kunna göra en kärnfrisk människas sängliggande på fläcken.

Det finns ett fult, ja ohyggligt ord, som heter: "likhyenor". Sjukdomsamatörerna är inte fullt så makabra, men de är inte att leka med. Min tro är, att dessa svartmålare, som misstänker baciller och smitta överallt, som ständigt sysslar med sjukdomsprat och sedan sprider sin vetskap och sina ruskiga erfarenheter, också sprider en andligt smittosam luft, som inte alls är nyttigt att andas. — Ha vi ingenting roligare att tala om? "Finns det då inte", säger Heidenstam, "en syster till medlidandet, som vi skulle kunna kalla medglädjen!" —

I Amerika anses det inte bara ovänligt utan *bad taste* (dålig smak), att tala om sjukdomar. Man frågar visserligen, då man råkas: "How do you do?" Men det betyder snarast en hälsning. Man skulle bli ytterligt förvånad, om den tilltalade skulle svara: "Jo, kära du! I torsdags eftermiddag — jag tyckte väl, att jag mätte litet illa och hade en faslig huvudvärk och ont i halsen, men — i alla fall gick jag bort på kaffe till Ann Charlotte. Och på kvällen mätte jag så *hemskt illa!* Undra på det!

Jag hade — 39,4! 39,4, kan du tänka dig! Och se'n, i flera dagar..." o. s. v. — I Amerika går man ut ifrån — som en självskriven sak, att man mår all right. Inga långgrandiga beskrivningar på krämpor och sjukdomar tolereras. Deras: "That's too bad" (det är då allt för tråkigt!) är så kort och avklippande, att det hindrar varje fortsatt resonnemang. Det kan låta hårt och okänsligt för överkänsliga, europeiska öron. Men det är inte menat så. Att amerikanerna instinktivt reagerar mot sjukdom, dess manifestationer och allt ordande om dem, är helt enkelt självbevarelsedriften hos en ung, sund ras, som tar avstånd från sjukrumsluften i konversationen såsom både andligen och lekamligen ohälsosam. Och jag är säker på, att de därigenom hjälper också dem, som inte är lika spartanskt uppfostrade. De menar, att ju mindre man funderar över och talar om sjukdom, dess mindre betydande blir den plats, som den intar i världsallett. Den är ett disharmoniskt tillstånd, som hindrar det normalt fungerande livets gång, och man kan därför inte göra något bättre, än att i det längsta ignorera dess tillvaro och aldrig röra upp sin fantasi med rädsla för smitta eller ängslande föreställningar. Livet är fyllt av så många intressanta, maktpåliggande arbeten, som fordrar hela ens energi, alla ens krafter, både andliga och fysiska. Man måste hjälpa livet och inte på något sätt uppmuntra dess antagonist — sjukdomen.

Häromdagen, i en lördagskö, som långsamt trängde sig på utgående mot svängdörren i N. K. hörde jag plötsligt en jämrande röst — från en äldre välklädd dam — säga till en mycket söt, ung flicka:

"Nå, hur mår du då, min lilla vän?"

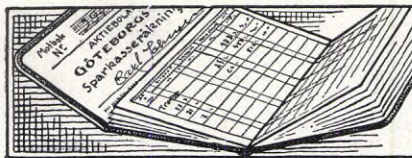
"Tack tant! Jag mår så *hemskt bra*, så!" svarade en glad ung stämma.

"Den som kunde säga det ändå!" gentog den ynkliga rösten. "Jag har haft ett nytt anfall..."

"Igen?" utbrast den unga. "Det var då led-samt."

"Jaa, då!" Den gamla damen suckade. Men hon tyckte troligen inte, att den unga flickans ton inbjöd till fortsatta (högt uttalade) förtroenden. Hon bytte samtalsämne:

(Forts. sid. 1170.)

MINIATYR-SPARKASSEBOKEN

Praktisk och ändamålsenlig för damväskan och plånboken!

A.B. GÖTEBORGS BANK

DE SKRIVA SÅ FULT...

VART TAR DEN VÅRDADE HANDSTILEN VÄGEN?

VARFÖR SKRIVER MODERN UNGDOM så gräsligt? Ja, just gräsligt. Inte bara de äldre klanka och klaga, utan de nyss ur skolorna utslupna använda själva sina starka ord och uttryck för att fördöma sin förfuskade piktur.

Visst är handstilen i vår mekaniserade tid, då skrivmaskinen intagit högsätet, av mindre betydelse än för bara trettio år sedan. Men i alla fall, en tydlig och alltså lättläst, men även vårdad handstil gör alltid ett gott intryck. Den säger en hel del om personligheten, utan att man därför behöver gå till sådana ytterligheter som grafologisk tolkning av karaktären. Stilen är människan, hette det en gång om den litterära stilen, men handstilen förräder väl också en del om den skrivandes personlighet.

När man skall söka plats nu för tiden, är det visserligen inte som förr av grundläggande betydelse att man kommer med en egenhändigt skriven ansökan, som ådagalägger ens goda egenskaper och gömmer de dåliga så gott det går mellan raderna. Vi ha frågat i ämbetsverk för att få veta hur det står till med fordringarna på det handskrivna.

I Riksförsäkringsanstalten, där en stor mängd ung arbetskraft får användning, i synnerhet unga flickor, är det regel att ansökan skrives på maskin. Det är ju egentligen för bokföring, som man absolut måste begära den goda handstilen, och i ett sådant verk som detta användas flickorna i stor utsträckning till maskinskrivningsarbete. Man konstaterar bara där, att de unga, som komma in skriva allt sämre och sämre och önskar, att det skulle vara annorlunda. Men det är mera en platonisk önskan än ett krav.

De stora firmorna ha väl mest av alla att göra med det unga arbetsmaterial, som varje år strömmar till dem från olika skolor av olika bildningsgrader. Vi fråga oss för hos P. U. Bergström, och det svaras med beklagande över en borttappad skönskrift, som fanns i forna tider. Över hela linjen från de helt unga flickorna direkt från folkskolan till de med större utbildning från åttaklassigt läroverk är det ett genomgående fel, att de alla skriva mer eller mindre dåligt. En svag tendens till förbättring kan spåras hos dem, som genomgått högre folkskolans handelslinje, varifrån man hos P. U. Bergström ofta anställer flickor. De helt unga, som börja nerifrån få bara skriva sitt namn på en blankett, men ledningen tar sig alltid en granskning av

Iven är sju år

Vid slutet av första skolåret skriver en gosse i Almquistiska skolan så bra.

namnteckningen. Den bör vara läslig och något så när vårdad. Skall man kunna hoppas att göra en expedit av detta nya råmaterial måste flickan både kunna stava ordentligt och skriva tydligt. Tänk på notorna till kunden, och hur mycket missförstånd det kan uppstå, om inte de äro absolut säkert skrivna. Men

för kontorsarbetet — utom bokföring — har skrivmaskinen den största betydelsen.

Varför skriver modern ungdom så gräsligt? Bry sig skolorna inte om att hålla efter dem i detta avseende? Det ser nästan så ut, påstå affärsmännen, som anse att alldeles för liten vikt fästes vid barnens skrivning.

Men skolorna ha en hel del till sitt försvar att säga. Det ligger en viss sanning i att väl-skrivningen under den allmänna ämnesträngselen på skolschemat fått maka åt sig, men nog försöker man att hålla den uppe och nog vårdas och vattnas den ömtåliga plantan med all omsorg i de nedre klasserna. Dock brådskan vid skrivningar på ett högre stadium, tröttheten framkallad av mångläseriet, nervositeten, som ofta plågar ett jäktat nutidsbarn, allt detta bidrager till att barnen icke vårda sin

mest underbara stilen; skraddar som en fjäder

Stilprov av 16-åring i Första ringen ur svensk uppsats, som genom sin längd tvingat förf. till stor brådskan vid inskrivningen.

stil som förr. Skolan försöker med olika makt- och påtryckningsmedel förmå barnen att upprätthålla och utveckla den en gång med så mycken möda förvärvade skrivkunskheten, men det är inte alltid så lätt. Flickorna tyckas ha mera sinne för att skaffa sig en god handstil än gossarna, men det finns talrika undantag för både gossar och flickor. Det tycks vara en ganska invecklad sak med handstilen, även att döma efter de olika system, som prövats och förkastats. Ännu märker man nog en viss trevande osäkerhet i väl-skrivningsundervisningen, och det finns fak-

Madame la Lune
est très curieuse

Skrivet av en 10-åring i Franska skolan. Redan ansats till handstil.

tiskt inte något enhetligt system, som alla följa. Hur gör man då?

Almquistiska skolan tycks vara ett av de få läroverk, där man lagt undervisningen i väl-skrivning från början efter det upprättstående systemet, som en gång fröken Meijer grundade. Det ansågs på den tiden vara bäst för barnens hållning och den lutande stilen utdömdes då, därför att smättingarna lutade snett med sina egna bokstäver och växte där-efter, trodde man. Det blir emellertid en senare fråga, om denna upprättstående stil skall omläggas till lutande. Det beror på, vilket som faller sig naturligare för barnet. Man kan lättare bestämma detta för 10-åringarna, som redan övat sig med pennan ett par år, än för nybörjarna, anser skolan. Och om de små inte skriva så bra som deras lärarinnor önska så finns det en anordning, ett slags säkerhetsventil, kanske man kunde säga, att använda. Från och med 4:de förberedande klass har teckningslärarinnan två lektioner i veckan avsatta för dem som skriva illa. Dit kunna de

skickas antingen de äro stora eller små på förbättring. På ett högre stadium blir väl-skrivningen en ordningsfråga. Den som van-vårdar stilen, kan få sitt ordningsbetyg sänkt. Så försöker man att utöva kontroll i en viktig angelägenhet, och det går med växlande framgång.

I Anna Sandströms skola har man avskaffat de dubbla linjerna och nybörjarna få genast gripa sig an att skriva på enkla linjer och med bläck. Man har funnit, att de bli säkrare då. På andra håll har man kommit till en annan erfarenhet, där — såsom i Almquistiska skolan — tycker man att det är för många och stora svårigheter för nybörjaren på en gång att bemästra och håller sig till de dubbla linjerna och blyertsen.

Ett intressant experiment har gjorts hos Sandströms. Barnen få lära sig att använda vänstra handen vid skrivningen — även de utpräglat högerhänta. — Från första klassen går man in för detta försök med vänster

hand. Efter en sidaskrift med höger hand, tar man till vänster och skriver en två, tre meningar. Det brukar gå riktigt bra efter någon tid. Väl-skrivning som självständigt ämne förekommer ända upp i tredje klassen, så att nog borde flickorna i den skolan ha god stil. För att öva barnen har det införts ett slags åskåd-ningsundervisning, som låter mycket tilltalande. Den inträder i 3:dje förberedande. Lärarinnan skriver upp ett ordspråk på tavlan och följer med pekpinne formen på varje bokstav, medan hon säger: opp, ner, opp, ner, tills ordet är skrivet. Varje ord måste skrivas i ett drag utan uppehåll.

Den lutande stilen eller snarare en något modifierad lutande stil tycks vara mest allmän. Den användes såväl hos Sandströms som i Wallinska och Ahlinska skolan. Men som det allmänna omdömet från skolan kan man säga, att väl-skrivning trots aktningvärda ansträngningar att hålla den uppe, ändå betraktas mer eller mindre som styvbarn.

Vid Franska skolan har man i år börjat med ett slags försök att uppamma en individuell handstil redan så tidigt som i andra klassen. I år har man också övergått från den upprättstående till den lutande stilen som grundläggande. Men då de första svårigheterna ligga bakom eleverna, tar lärarinnan fasta på vissa smådrag i stilen och ger några anvisningar hur den skall byggas upp. "Du vill ju bli en bra karaktär, ordentlig, pålitlig

Iven är sju

Skrivet av flicka i Första förberedande i Almquistiska skolan.

med mera sådant", säger hon till barnet, "låt nu se, att du kan visa detta i din stil."

Det ligger otvivelaktigt något i detta, en sporre, om man så vill och framför allt undanrödjer det faran att krångla till en barnslig stil. Och den lockar ju ofta det ungdomliga sinnet. *Le style, c'est l'homme.*

Vetebröd, Sockerkaka, Mjuk Pepparkaka

ävensom många andra brödsorter kunna med allra största fördel bakas med

REYMERSHOLMS KRONOLJA

Ingen bismak. Billigare än smör. Begär receptbok.

Pris i Sverige:

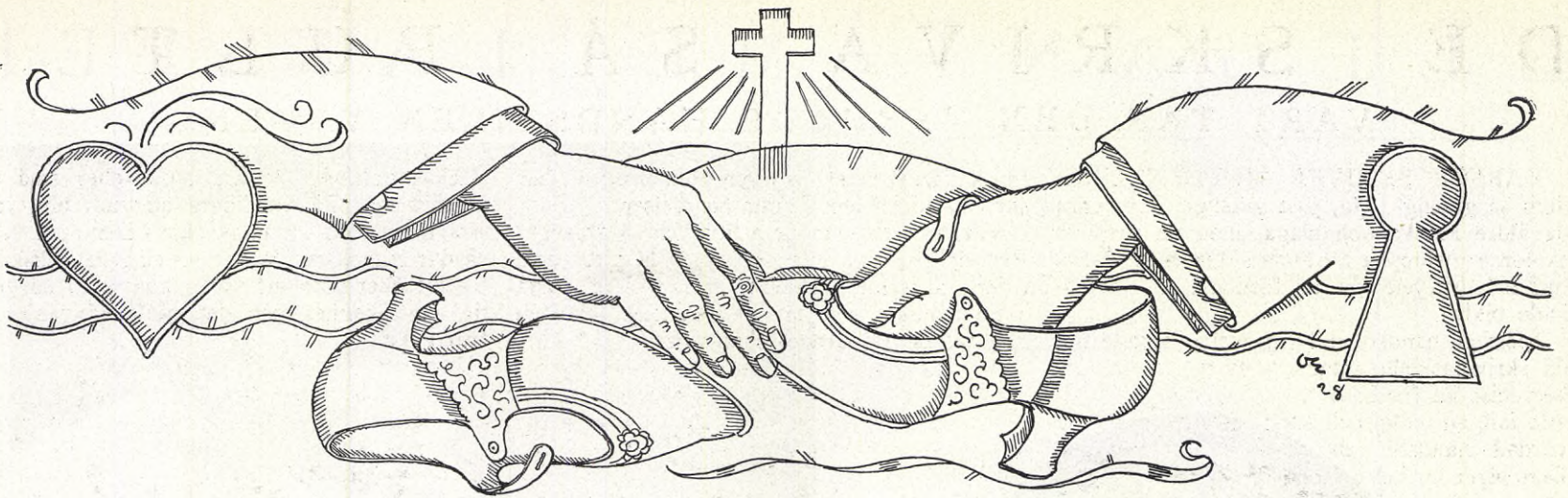
1/4-litersburk..... Kr. 0.65
1/2-litersburk..... Kr. 1.10
1-litersburk..... Kr. 2.00

Pris i Finland:

1/4-litersburk..... Fmk. 7.50
1/2-litersburk..... Fmk. 12.00
1-litersburk..... Fmk. 22.00

REYMERSHOLMS GAMLA INDUSTRI A. B.
HELSINGBORG

Brudskorna. Av Elisabeth Högström-Löfberg

SÅ LÄNGE HAN DRÖJDE I KVÄLL — att han inte kunde låta bli att ta den där nyss inkörda fölungen, när han skulle de backiga vägarna uppåt Tun! Hur lätt kunde den inte bli skrämnd i någon sväng, och han var ännu inte så säker på tömmen, han, som bara varit van att köra bil, när han kom hit upp för ett par år sedan.

Hon stod och hängde vid grinden, med huvudet vilande mot armarna, hängbjörkarna skakade en hel kaskad av gyllene löv ner över hennes hjässa, och den gamla jakttiken gjorde några stelbenta hopp och kom och viftade på svansen. Bakom henne låg gårdsplanen kratad och lördagsfin, krassen och daliorna stänkte sina färgklickar i rabatternas grönska och vid verandatrappan låg en nyskuren granris-matta och hälsade sitt välkommen.

Alltsammans var hennes eget verk, ty hon var i en person hela personalen vid läkarbostället hittills. När den nye doktorn skulle komma och tillträda hade han skrivit till "Kommunalen", och bett honom skaffa någon, som ville åta sig att städa och laga litet mat — det var bara det enklaste möjliga han behövde, och bäst om det kunde finnas någon alldeles i närheten. Så hade klockarens Margit blivit tillfrågad, hon var en rask och händig flicka och hade ju nyligen kommit från folkhögskolan. Föräldrarna voro litet tveksamma först, de tyckte att hon ändå var för ung och oerfaren, men när han bara kommit sig i ordning skulle han förstås ha en riktig husföreståndarinna, som kunde ta emot folk och styra med det hela.

Men det blev inte bara för tillfället. När de första veckorna voro gångna och allting var upppackat och ordnat, då hade doktor Torwald så hunnit vänja sig vid att möta Margits friska och öppna ansikte, när han kom tröttkörd hem från sina långa sjukresor, att det skulle vållat honom en verklig kraftanstängning att byta ut henne mot någon annan. Det var sant att hon var ung för sin ställning och inte hade sett så stora glimtar av världen, men hon ägde sin kvinnliga instinkt och medfödda smak, och de rätter hon lagade smakade honom förträffligt.

Det hade kommit hela laster med möbler, men förbönderna hade fått lyfta in dem i rummen bäst de ville, och sedan hade Margit fått göra resten, själv hade han knappast givit en enda anvisning var det eller det skulle stå. Så småningom kom allt till rätta, det var bara ett par stora lärar med tavlor och handarbeten, som inte skulle packas upp, och så pianot, som igenlåst lyftes upp på vinden. Staccars doktorn, det var inte svårt att förstå varför han inte kunde stå ut med att se det, det skulle ju bara ha påmint honom om den unga hustrun, som han hade mistat efter att bara

ett enda år ha rått om henne. Det var också för den skull han hade sökt sig hit upp, till ett av de arbetsammaste och oländigaste distrikt han kunde finna — för att komma ifrån alla de snärjande minnena och räta sig efter slaget i oavbruten strävan för allt det lidande och den isolering, som häruppe ropade efter hjälpande krafter. Och sund i roten och viljeseg var han, han gick inte omkring som en verklighetsfrämmande sörjare, utan levde intresserat och varmhjärtat med i den bygd, där han hade hamnat.

Det var i skogsbältet närmast upp mot bergen, de stora sågverken lågo längre ned i dalen vid älven, men häruppe bodde ännu karga rakryggade bönder, som själva höggo sitt timmer och flottade det ner till kusten. Här stod fåbodarna ännu inte övergivna, utan gårdarnas döttrar turade om att följa boskapen till skogs, ja, själva klockarens Margit hade en sommar gjort Lars-Hans-Hildur sällskap upp till vallen, och hon hade tyckt att dessa tysta, solskimrande veckor däruppe på höjderna var den härligaste tid hon levat. Men nu tyckte hon inte längre så, nu visste hon att det underbaraste, ljuvligaste, det var i dag, var det nu, hon stod mitt uppe i och famnade med hela sin varelse.

Redan tidigt hade han börjat läsa högt för henne i de långa kvällarna, historiska berättelser och romaner, men även klassiska diktverk och vad som framför allt intresserade honom själv, populär astronomi. Då måste de ofta lämna böckerna öppna på bordet och ta pälarna på, för att gå ut i den gnistrande kalla vinternatten och lära sig hitta i den fjärran, mäktiga värld, som tindrade över deras huvuden. Doktor Torwald hade många gånger förvånats över de vakna och djupt pejlande frågor Margit gjorde, och utsikten till en sådan där läsafton på tumanhand, medan brasan glödde ner i den gamla flammiga kakelugnen i salen, besegrade avgjort alla invitationer, som traktens fåtaliga honoratiories åtminstone i början hade låtit dugga över honom.

Nå, äntligen — där syntes Ajax gulbruna huvud, och så kom giggen med sina höga, rödmålade hjul, och körsvennen svängde med hatten till hälsning. Hennes hjärta började bulta som en slägga inne i bröstet, och de mörkblå ögonen blevo blanka av tårar, så överväldigande var glädjen att se honom frisk och välbehållen igen, och veta att det var kväll och att han skulle stanna hemma — hos henne!

Tusen gånger hade hon sagt sig att en klyfta skilde dem åt, var inte hon den enkla bygdeflickan utan all förfining och kultur och han en man, som hade akademisk bildning och en ställning i orten jämsides med

själva prosten! Men i de stora böckerna hade man gång på gång fått följa öden, där en makt över alla andra hade utjämnat och föränat, varför då inte också här! Ingen kunde häller som han få en att glömma alla skrankor, hon mindes väl hur förskräckt hon först hade blivit när han kom till henne och ville att hon skulle kalla honom du, men hur det bara efter några dagar hade fallit sig helt naturligt, fast hon såg lika mycket upp till honom för det.

Medan han körde hästen till stallet sprang hon in i köket och satte kotletterna över elden, ur den blankskurade kastrullen bredvid kom en ånga av blomkål och på ugnsluckan stod en förstklassig, ljusbrun äppelpaj.

"Åh, jungfru Margareta, du vet vad en stackare behöver, du!" ljöd det plötsligt i dörren bakom henne, "min Eriksgata har förstas som vanligt inbringat mig åtta gånger kaffe och ingen gång mat! Skynda dig nu och kom så vi få börja!"

Men fast orden föllo vänliga och muntra, var det något i tonfallet, som verkade som sordin över en sträng, och hon kände det genast och greps av beklämning. Han fick ropa både en och två gånger innan hon kom och satte sig, och väl där måste hon flytta lerkrukan med rönkvistarna mitt emellan dem, så hon fick en skyddande betäckning.

"Vad har du för nytt ifrån bygden då?" frågade hon för att intet låta märka, och han svarade strax med att framföra hälsningar från en av hennes läskamrater, där han varit inom för att se på en liten en, som hade engelska sjukan. Han berättade om strumpfoten, stoppad av tunga silverpengar, som man hade hittat under madrassen i Fattig-Lenas säng efter begravningen, och om riksdagsmannens travarsto, som hade fått medalj nu igen nere i Stockholm, och han gjorde det på sitt eget lustiga och karaktäristiska sätt, men ändå var han hela tiden på något sätt förströdd — jo, han var det!

"Nå, på Nordhammar då, där syntes det väl brådska och stök ända ut på landsvägen?"

"Jo, det kan du veta! Anna-moran och pigorna rände om varandra och den stackars blivande bruden knuffade de hit och dit och sade hon fick inte förta sig, så hon blev bleknosig och misslyckad till lördagen. Förresten kom gumman ut och hejdade mig och bad att du skulle få bli ledig de två dagarna, så de kunde få dig till någon sorts överkonstapel vid serveringen — Annie hade visst talat med dig om det förut?"

"Jo, visst, det hade hon — en gång för längesedan", — Margit blev röd och fick brått att plocka undan tallrikarna. "Men jag svarade att jag visste inte alls om det kunde gå för sig —"

(Forts. sid. 1171.)

ELEGANT MELLANSPEL

I "Sällsamt mellanspel" har hjältinnan Nina utomordentliga tillfällen att excellera i eleganta toaletter — det blir en moderevy från år 1919 fram till år 1948. Och Tora Teje försummar inte tillfället, då pjäsen nu framföres på Dramaten. Som alltid är hon intressant och elegant i sina toaletter och här ses några prov på hennes utsökta klädsmak i "Sällsamt mellanspel". Samliga toaletter från Edman & Andersson. (Jäger, hovfoto.)

Då Nina är millionärsfru i New York 1935 ligger hon på en ljusgrön funktionalistisk soffa insvept i en fantastisk robe d'interieur, i ljuslila pannesammet och silverlamé, fotsid och med fladdrande pälsbrämde ärmar.

Rosafärgad matt charmeuse utgör materieleet i denna toalett, som är en blandning av förmiddags- och elegantare eftermiddagsklädning. Volanger på ärmorna i jumperblusen, vars isättning består av ecrufärgade spetsar. Skärpet sammanhålles av kristallspänne.

Som nygift fru på besök i sin svärmors hem bär Nina en utsökt förmiddagsdräkt bestående av jumper i handstickad silverlamé med ränder i svart silke och slät kjol med några veck i svart crêpe de chine.

Änkedräkten i svart marocain faller i togaliknande veck kring den åldrade Nina, som nu har hunnit uppleva år 1948.

D I A N A A V I D A G

Jakten är aktuell i dessa dagar, då jaktpartierna avlösa varandra på våra stora gods. I jaktarna deltaga också damerna med intresse och härmed presenterar Idun några mera kända Dianor i vår societet.

Friherrinnan Thema von Rosen, född Cederholm, maka till friherre Kjell von Rosen, Näsbyholm, är flitig på jaktstigen och syntes bl. a. som enda dam vid spanske kungens jakt på Halle- och Hunneberg.

Grevinnan Greta Gyldenstolpe, född Heijkensköld, maka till kammarherren greve Nils Gyldenstolpe, är en intresserad Diana.

Fru Lilly von Bornstedt, född Bünsow, maka till ryttmästare Berno von Bornstedt.

Grevinnan Märtha Wachtmeister, född de Geer af Leufsta, maka till greve Nils Wachtmeister, Tistad, ses ofta på de stora jaktarna och är en skicklig skytt.

IDUNS PORTRÄTTGALLERI

HELENA CHARPENTIER.
F. Geijer, Uppsala. Änka efter majoren C. Robert A. Charpentier.
80 år den 18 november.

ANNA KALLSTENIUS.
F. Ahlström, Malmö. Maka till f. d. ingenjören vid Dan-nemora gruvar B. Kallstenius.
70 år den 23 november.

ISA LÄRN.
F. von Heland, Strängnäs. Maka till ingenjören Teodor Lärn, Strängnäs.
65 år den 21 november.

OLIVIA LINDEDAL.
F. Robertson, Vänersborg. Änka efter bankkamreraren Hj. A. Lindedal.
65 år den 23 november.

ANNA LOKRANTZ.
F. Löndahl, Eksjö. Maka till fältveterinären Sven Lokrantz, Eksjö.
60 år den 18 november.

IDA HALLBECK.
F. Nilsson, Lund. Maka till f. d. rektorn G. A. Hallbeck.
60 år den 21 november.

EBBA KINBERG.
F. Kiellander, Äppelviken. Änka efter Stockholms stads byggnadschef, överstelöjtnan-ten Henning Kinberg.
60 år den 21 november.

HILMA BERG.
F. Råncker, Lund. Maka till f. d. director musices fil. doktor Alfred Berg.
60 år den 22 november.

NANNA HALLSTRÖM.
F. Henne, Karlstad. Änka ef-ter provinsialläkaren d:r A. G. Hallström.
60 år den 23 november.

EMY JACOBSSON.
F. Leffler, Örgryte, Göteborg. Maka till handlanden Sigfrid Jacobsson.
60 år den 24 november.

INGRID LYBECK.
F. Larsson, Stockholm. Maka till kammarrättsrådet John Lybeck.
55 år den 20 november.

ANNIE LAGERBIEKKE.
F. Tham, Stockholm. Maka till hovrättsrådet Johan Lagerbielke.
55 år den 23 november.

ELISABETH ADEL-SWÄRD.
F. Sidenius, Ryfors, Göteryd. Änka efter godsägaren frih. C. A. Adelswärd.
55 år den 24 november.

HULDA LINDSTRÖM.
Fru, Örebro. Maka till ingen-jören Gottfr. Lindström, Örebro.
50 år den 16 november.

DORA TOLSTOY.
Grevinna. F. Westerlund, Halmboda, Uppsala.
50 år den 17 november.

ELSA ALKMAN.
F. Ahlström, Norrköping. Författarinna m. m. Maka till apotekaren O. E. Alkman.
50 år den 18 november.

ELIN SERNER.
F. Åkesson, Annetorp, Lund. Maka till ingenjören J. J. Serner.
50 år den 19 november.

MARGIT FORSSELL.
Fröken, Stockholm. Dotter till intendenten Abraham Forssell och hans maka, född Trahn.
50 år den 22 november.

EMMA BECKMAN.
Fröken, Amäl. Lärarinna, le-damot av stadsfullmäktige m. m.
50 år den 23 november.

SIGRID BUTÉN.
Fru, Rönninge. Maka till t. f. sekreteraren i Järnvägsstyrel-sen T. Butén.
50 år den 24 november.

Körbärs-JELL-O
Ställes kallt att stelna.

till fest eller vardags är en lätt-lagad, billig, utsökt lækker och hälsosam geléefferrätt.
Finnes hos Eder handlande.

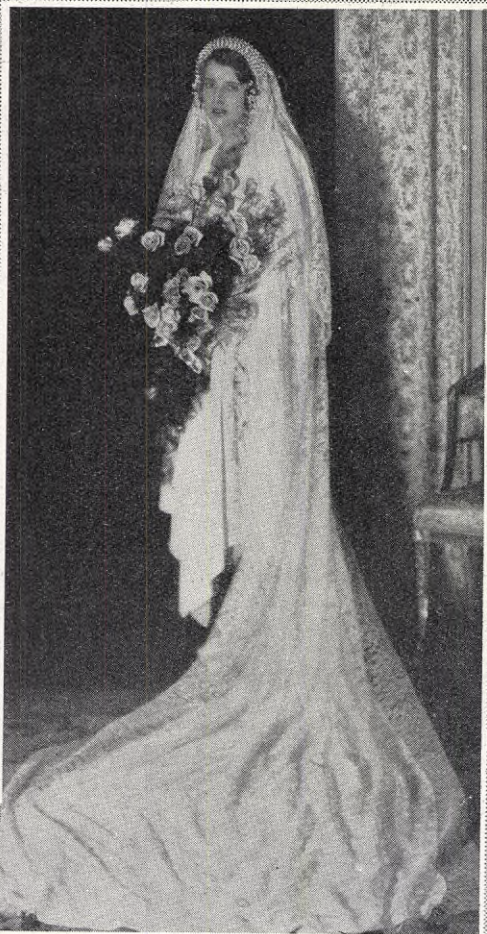

Bilden t. v.: Mariningenjör och fru Harald Qvistgaard, Karlskrona, som lördagen den 27 oktober sammanvigdes i Oskarshamns kyrka; bruden är dotter till rådmannen i Oskarshamn J.

I mitten: Fru Gwendolen Björklund, född Richards-Russo — dotter till överstinnan Signe Russo, född Whitlock, i hennes första gifte — som den 27 oktober i Jakobs kyrka i Stockholm firade sitt bröllop med hovrättsassessorn Sten Björklund. (Hård, hovfoto.)

P. Wingren och hans maka, född Seldener. (Lindblad, foto.)

T. h.: Fru Maja Upmark, dotter till överfältläkaren Richard Erhardt och hans maka, född Björkman, och maka till civilingenjören Erik Upmark; vigseln ägde rum i Engelbrektskyrkan i Stockholm. (Jäger, hovfoto.)

DEN ELEGANTA DRÖMSTADEN

I TRE DAGAR, ETT VECKOSLUT, har jag passat på att klara av den årliga stora förkylningen, den där som man tycker river ned vad sommaren skulle byggt upp. Feber, idiotiskt tårade ögon, värk i alla ansiktets kanaler, döv, slö, rasande över att vara täppt, leda vid kaffe, ute mörkt hela dagen, varför jag genom tåresløjorna läst ihop en duktig ökning i elektriska ljusräkningen åt familjen.

Och så med ens åker snuvan ned i halsen. Man stiger upp och vacklar ut, hostan skraller, man kan se och man är feberfri.

Världen är ljus. Ett tunt snötäcke, torrt, hög, frisk luft, grönbå himmel och röd solnedgång. Ett helt annat utseende på alltihop.

Men det är ändå som att se Stockholms centrum, det stora varuhuset, genom en glasruta. Eller i en dröm. Jag har stämt möte och missar mötet och vankar omkring i det jättestora akvariet. Alltsammans är totalt främmande. Och nytt.

Så oerhört eleganta damer! Och allihop i nya, ljusa, tjockbottnade skor, det är oerhört chic, jag ville också ha sådana skor, om jag orkade vilja riktigt. Och herrarna äro mörka och ha damasker — idel Paraguaydiplomater allihop? Det är kolossalt roligt att vara i denna säkra, rena, fina främmande stad bland dessa säkra, eleganta människor. Ur dånet når mig en röst. Hur står det till? Jag kanske inte passar in, inte ser lika säker ut som de andra, men jag är lyckligtvis så pass slö ännu att allt är mig egalt.

Jag går med däsigg fräckhet in med strömmen genom svängdörren, man är ute och fin-

går, må tro, och låter föra mig upp till en fil av de magnifikaste rum. Nu drömmer jag riktigt. Där står minsann en golvklocka som är så smal som om man ställt en krocketklubba med klubban upp — bo alla de här säkra människorna verkligen så trångt? Skorna ta nog också plats. Jag försöker nypa mig i armen: ha vi här sammetsmöbler i vieux rose i en interiör med gammaldags öppen stugspis som i ett finnpörte — om det nu heter pörte?

En trotjänarinna.

Fröken Anna Karin Andersson, Karlskrona, som den 13 november fyllde 75 år, kan se tillbaka på ett långvarigt och troget arbete inom dövtumsvården. Under mer än 40 års tid har hon nämligen varit outtröttligt verksam vid dövtumsanstalterna i Karlskrona och Lund, en tjänst som hon dock numera lämnat.

Det är mycket intressant. Och roligt att låta sig föras med på drömmarnas skingrande strömmar — en soffa klädd med metallbrokad i guld, jag måste le när jag söker se mig själv generalförkyld mot en bakgrund av metalltyg i gammalt guld. Och på sidan på en cheminé står ett ljus, ett meterhög i en stake, en sned, hög effekt. Jag måtte vara i ett slags modärnt tusen och en natt. Och hela tiden rör sig människor i en oavslutlig ström. Vad gör de allesammans? Vad gör jag själv?

Jag dricker i alla fall det där kaffet, det är ändå något man känner igen. Skall man dricka kaffe i interiörer med ett ljus — det är fascinerande med det där ett upp och ett i minnet på cheminén — eller ska man ha någon mera kryddad, frappant dryck, något som ilar litet först och prickar i näsan sen? Usch, jag är för materialistisk i mitt dvaltillstånd.

Men det är förfärligt roligt att gå i sin egen stad och se på lyx och nypa i ett tyg, på vilket man för sent upptäcker att varan benäget icke torde vidröras och sen så småningom gå hem, så obesvarad man kan, när man tror att allt är överkligt och tycker att det är besynnerligt onödigt.

Man var ju inte riktigt frisk! När man kom hem fick man ovet för att man inte varit på mötesplatsen: "Du skulle ha suttit still på din ändalykt på en stol!" heter det. Fortfarande pinsamt materialistiskt.

Men då vaknar man i alla fall. Det är inte tusen och natt längre, man känner igen sig. Och tänk, jag trivs bäst med det!

VERA v. KRÆMER.

Ekströms

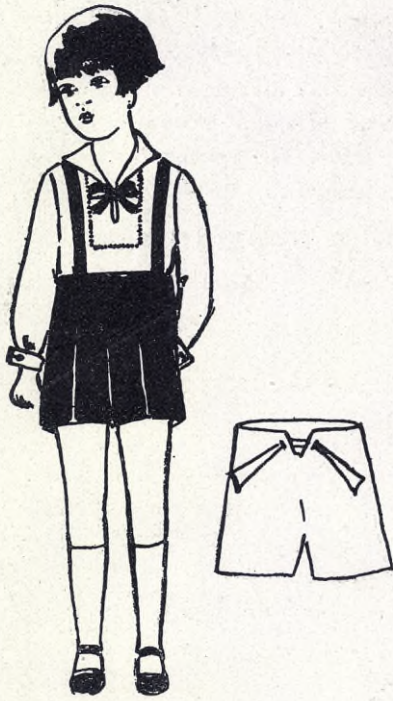
Jästmjöl

Örebro Kem. Tekn. Fabrik

S M Å B A R N E N S E L E G A N S

PARIS BARNKLÄDESELEGANS ÄR JU REDAN så omtalad och känd, att för varje svensk moder den tanken nog hägrat någon gång att få resa dit och sluka och samla idéer, för att sedan göra sin älskling till det underbaraste underbarn i klädväg. — Ja, inte var det någon konst att finna något vackert, det fanns i överflöd, men att finna något lämpligt för våra svenska barn, det var värre. Jag vet av många års erfarenhet att våra svenska mammor i allmänhet icke äro livade för "för kort" och "för tunt". Jag har minsann tillbringat mängden stund med att försöka övertala en "något för för-

På den utställning som siskolan Femina nyligen anordnade i Stockholm väckte särskilt deras barnkläder och praktiska handarbeten smickrande uppmärksamhet. En av Feminas lärarinnor, fröken Ida Sellmann, har lovat att i några artiklar för Idun, stå dess läsekrets till tjänst med barnklädsmodeller och några finare handarbeten.

ständig" mamma att göra Lillans klädning lagom, när den är fin och ny, så att hon då är sötast i den och inte så tilltagen i växten att, när den är riktigt urtvättad och ful, ja då först är den välsittande.

I några följande artiklar kommer jag att presentera flera små Paris-nyheter, som jag utvalt och ansett lämpliga för våra svenska barn. Jag börjar med en liten högtidsblåsa för julen.

Pojkkostymen är förfärdigad, byxorna av svart taft, blusen av rosa crêpe de chine eller toile de soie. Kom ihåg att till barnkläder finns det inget bättre material än just den svarta taften. Alla fläckar äro ytterligt lätta att taga bort, och taften skrynklar sig ej, så fort. Byxorna äro utan någon knäppning, men i sömmen mitt bak lämnas 8 à 10 cm. upptill öppet och där sys på vardera sidan ett rymligt tränshål, varigenom man drager ett 5 cm. brett taftband och knyter en fin "fluga". Byxorna skall ha lika välpressade och eleganta veck som pappas allra bästa. De skola naturligtvis fordras med ljust, helst vitt foder.

Blusen är en liten käck skjortblus med öppen hals. Krage och slag skola kantas med rouleaner, en liten hälsöm bildar isättningen. På blusen syr man tränshål i slagen fram och sammanknyter den med ett likadant taftband som på byxorna. Det åtgår till en 3—4 års gosse 40 cm. svart taft och 90 cm. rosa tyg, 1,25 mtr svart taftband.

Flickklädningen är också i svart taft med krage av blekrosa crêpe de chine.

Broderierna i rosa nyans och mandelgrönt.

En vanlig besparing, som skall räcka 5 cm. nedanför armhållet, kjolen rikt rynkad, så att den "står". Volangen nedanför besparingen skall vara 10 à 12 cm. bred och ha samma vidd som kjolen.

Den rosa kragen och rosetten skall klippas på snedden av tyget i minst 12 cm. breda remsor, som sedan skall hopsys på maskin. När man vänt denna remsa fastsys den mjukt omkring halsen. Rosetten skall endast ha en ögla, men 2 st. sladdar, en kort och en lika lång som klädningen. Till klädningen åtgår för en 3 à 4-åring 110 cm. svart taft, 40 cm. rosa crêpe de chine.

Båda dessa små modeller äro nätta och eleganta och lätta att sy för en häändig mamma. Mönster erhållas genom Idun. Pris kr. 1:— pr styck + porto. *Ida Sellmann.*

E T T M I S S F Ö R S T Ä N D

Öppet brev till Vagabonde.

EN AV MINA SKÖTERS KOR LADE I DAG för mig ett nummer av tidningen "Idun", innehållande en artikel med Eder signatur. Man kan måhända ej begära, att Ni den ena veckan skall minnas vad Ni den föregående sagt i ett sådant där professionellt kåseri, men det är lätt att repetera — den som läser något dylikt glömmet det ej lätt, om han nämligen ett ögonblick tänker på vad han läser.

Alltså: Ni ondgör Eder över, att en lymmel, vilken begått neslig handling mot ett barn, får villkorlig dom, och utbrister ungefär så: "Livstids internering på dårhus skulle han ha, inte villkorlig dom." Man tycker sig nästan se, huru författarinnan håller manuskriptet på avstånd och med den skapande konstnärens tillfredsställelse beundrar denna klatschiga glosa, "livstids internering på dårhus", det är som en kraftig färgklick i den nyss fullbordade tavlan. Hon tänker bara ej ett ögonblick på, att det är en klatsch även på annat sätt, att det är ett svidande piskrapp i ansiktet på en oförvitlig och oskyldig människa. En, säger jag, nej tusenden, — och vilka medmänniskor till på köpet? Jo, sjuka, lidande människor, vilka av ödet slagits med en olycka, så stor, att den ej kan mätas. Dem jämför Ni utan att blinka med sedlighetsförbrytare!

Har Ni en aning om vad som menas med att vara sinnessjuk? Jag hoppas för Er egen skull att Ni ej har det. Ty att med den vetskapen fälla det ytterande jag här citerat, därtill är endast den kapabel, vilken äger en sådan hjärtats råhet, som kanske ingalunda fanns hos den där villkorligt dömd förbrytaren. Tillåt mig att berätta för Eder litet om en form av sinnessjukdom, och en rätt vanlig, den kallas sedan gammalt Melancholia. Den som lider av melancholia känner sig som världens olyckligaste människa, allt universums elände vilar på hans axlar, han är fördömd i denna världen, och han vet sig vara dömd till evig pina i en kommande. Han lider ohyggligt, och man skall vara ett monstret av okänslighet för att ej röras till medlidande inför en sådan människas själsliga plåga. Tänk Eder den sjuke, som om sig själv har skrivit följande (det är ej någon konstruktion, utan ett verkligt citat): "Först vill jag då högt förklara, att psykisk depression, vad lidandet beträffar, är vida hemskare än vilken fysisk plåga som helst. Om man vill försöka beskriva hur det kännes att vara deprimerad och jämföra det med något fysiskt lidande, så kan man säga, att det kännes ungefär som om man hade

Idun har mottagit nedanstående genmäle med begäran om införande och då där påtalade förhållande kanske missuppfattats av flera än insändaren följer även ett svar från Vagabonde.

ett par 100-kilo-säckar på bröstet, en hårdt åtdragen snara om halsen, och som om samtidigt det satt en kniv i hjärtat och rödes om oupphörligt, — ett av de rödaste helveten som kan tänkas." När så denne olycklige någon stund kan samla sig, slita sig ifrån sitt lidande och griper efter den tidskrift, som vänliga händer lagt vid hans bädd, så får han där veta, att han är att betrakta som en de grövsta förbrytare, sedlighetsförbrytare, like.

Märk väl, Edert kåseri i Idun var ej ur världen i samma ögonblick Ni lyfte honoraret, det lästes också av tusenden, av bland andra ett mycket stort antal olyckliga sinnessjuka i vårt land,

Det är märkvärdigt, vad det går lätt att haspla ur sig en sådan där grovhet. En av mina patienter, en sinnessjuk, påpekade en gång för mig med indignation, hurusom i "Vita Bandets" tidning (jag vet ej nu vad bladet heter) en kvinnlig nykterhets- och sedlighetspredikant utan att blinka försäkrade, att de flesta sinnessjuka hade alkoholmissbruk att tacka för sin sjukdom. "Är det inte upprörande", sade mig den sjuka, "att det inte skall få vara nog med det lidande vår Herre gett oss, utan här skall fröken Vemsomhelst ostraffat få slunga oss i ansiktet, att vi supit oss till det." Jag har ej nu den patienten i min vård, men jag undrar vad hon säger om Eder, min Nådiga. Den patienten, en intelligent och kultiverad dam, har säkert, där hon vistas på ett av landets hospital, läst Eder förlöpfung i Idun.

Hur är det, Ni representerar ju en kulturellt betoad journalistik, som orädd tar de olyckliga i försvar? Var det ej Ni, som tog livet av "Fäderneslandet"? Den gången gjorde Ni en god gärning, nu har Ni gjort vad ont är.

Det hela var måhända en lapsus, ett öoverlagt ord, utslungat i misstag — men man har ej rätt att driva till en medmänniska mitt i ansiktet med en piska och så säga, att "det var ej så illa menat, det såg bara så lustigt ut."

Jag vet, att det är hopplöst att ge sig i kast med en journalist, som har till sitt förfogande en av

landets största tidningar, men jag har fredat mitt samvete.

Ruben Holmström.

Överläkare vid Malmö stads sinnessjukvård.

Ett svar.

Sedan jag tagit del av ovanstående har jag endast att beklaga att jag i min krönika använt uttrycket dårhus istället för sinnessjukhus. Jag tror, jag kan försäkra Överläkare Holmström, att detta mitt olämpliga uttryck icke kommer av någon särskilt svår sinnets råhet. Tvärtom, jag är mycket ledsen om denna benämning på sinnessjukhus särat stackars olyckliga människor, som verkligen ha nog att bära på, min tanklöshet förutan.

Däremot står jag fast vid, att de personer, som våldföra sig på oskyldiga barn måste interneras. Och som jag icke kan tro, att en tillräknelig människa kan göra sig skyldig till så vidrigt brott, anser jag fortfarande att dessa människor måste vara sinnessjuka och således en vårdanstalt lämpligare för dem än ett fängelse. En vårdanstalt där de skola hållas internerade tills de blivit friska och icke längre äro samhällsfarliga eller för all framtid.

Att jag genom detta påstående "jämfört stackars olyckliga lidande människor med sedlighetsförbrytare" förstår jag ej.

Därför att jag anser att en människa med kriminella instinkter behöver interneras, har jag väl därför icke påstått att alla sinnessjuka som äro internerade, ha kriminella instinkter?

Herr Överläkare, jag känner flera sinnessjuka, intagna på sjukhus, vilka äro mycket klokare än jag själv. Jag är också av den övertygelsen, att gränsen mellan hälsa och ohälsa på själslivets område är mycket vanskelig att dra. Men jag undrar om den icke kan dragas så, att de som äro till skada för sig själva — eller som i det omskrivna fallet — för andra, dem måste samhället med eller mot deras vilja ta vård om.

Vilka brott man än begår i sinnesförvirring, har man rätt till medlidande. Det var mera lagarna än sedlighetsförbrytaren jag häcklade, när jag "såg rött" inför den villkorliga domen. En villkorlig dom har nämligen inte minsta förmåga att avhjälpa själssjukdom och således inte minsta möjlighet att förhindra en upprepning av brottet. *Av det fruktansvärda brottet.* Ett omhändertagande på livstid förhindrar däremot självfallet återfall.

Vagabonde.

ENSAMAGENTUR:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STHLM - BRUNKEBERGSTORG 24

Badinrättningen
Telefon Sö. 330 56
och Sö. 4867.

Esablerad 1875.

Södermalms Tvätt- & Badinrättning
Badstugugatan 4.

Tvättinrättningen
Telefon Sö. 336 30
och Sö. 15735.

Glansing
för putsning av finare
LÅDESKOR, så-
som BOXKALV,
CHEVREAUX,
LACK etc. och för
alla färger: svarta,
bruna, gula, röda, vita,
grå, beige-färgade etc.

GLANSING putsar skorna fina,
så att de som solen skina.

Säljes överallt.

1/1 fl. kr. 1:25, 1/2 fl. kr. 0:75

Ni behöver
dem i
Ert
»hemapotek»
ty de äkta

ASPIRIN-
tablettorna äro ett verksamt
medel mot förkylning, huvud-
värk, tandvärk, muskelvärk,
reumatism och vid feber.
Erhållas i alla apotek i rör om
20 st. å kr. 1:—

**GÖTEBORGS
KEX
MARIE**

En ny sammanslutning.

Vill ni ha matta till salongen, draperier till herr-
rummet, damasträll till matbordet, spetsar till herr-
klänningen eller brickbord till hallen? Vill ni ha
en liten billig och trevlig bokhylla, en lysduk för
ett par kronor, en handhamrad mässingsstake, en
trasdocka eller en längd trasmatta, som också är
överkomlig för en mager børs, då finns det allt-
sammans och mycket mera på Hemslöjdsförbundets
nyöppnade permanenta utställning och försäljning
i södra Kungstornet. Svenska Hemslöjdsförenin-
garnas riksförbund har bildat en försäljningsföre-
ning med detta namn, och i dess lokal kan man
finna prov på hemslöjdsalster från alla landsändar
från Norrbotten till Skåne. Det är imponerande och
säkert en praktisk åtgärd ur försäljningssynpunkt.
Allmänhetens intresse för hemslöjdsalster kommer
nog därigenom att ytterligare stimuleras.

En textilkonstnärinna.

Kungsholms matta med två väverskor, Agnes och
Fanny Brodd.

Till motorfartyget Kungsholms inredning har fru
Elsa Gullberg utfört en del textilier, mattor, möbel-
tyg m. m. som utställdes i hennes affär vid Rege-
ringsgatan. Största uppmärksamheten tilldrog sig
en matta, komponerad av fröken Märta Afzelius,
som tydligen påverkats av de kinesiska mattor som
se ut som ökensand med oaser. Det är en jätte-
matta, den största som någonsin vävts i Sverige,
storlek 6x8 meter. Så mycket underbarare, att ar-
betet utförts på endast 6 veckor, det är ett kraft-
prov av kvinnoduglighet, som man får leta efter
maken till. Och det är en vacker matta. Den är
både mild och glad i färgen och det kraftiga in-
slaget i blått mot bottenens nilgröna ton gör sig ut-
märkt. För att kunna väva denna matta har fru
Gullberg blivit tvungen att låta konstruera två väv-
stolar av en alldeles ny typ. De vägde en ton var-
dera och forslades i bil från sin ursprungsbygd till
Stockholm. Materialet till mattan är framställt ef-
ter många och långa experiment — särskild fårras,

IDUN
Mästern Samuelsgatan 45, Stockholm.

Grundlagd av **Frithiof Hellberg** Redaktör: **Eva Nyblom**

Redaktionen: ... kl. 9—5 Expeditionen: ... kl. 9—5
Norr 9803 — Norr 402 Norr 1602 — Norr 6147
Verkställande direktören Annonskontoret: Norr 6147
Norr 4304 Annonschefen: 1646

Iduns annonspris:
Pr millimeter enkel spalt:
50 öre intill bred textspalt, 40 öre å övriga sidor e. t.
Helmarg. 55:—, halvmarg. 30:— pr gång. Lediga
platser och platsökande 30 öre, minimipris 3:60.

Iduns prenumerationspris:
Uppl. A. Praktupplagan Uppl. B. Vanl. upplagan
Helt år ..... 17:— Helt år ..... 15:—
Halvt år ..... 9:— Halvt år ..... 8:—
Kvartal ..... 4:50 Kvartal 4:25

ROTEN

och upphovet till de i våra dagar
så vanliga företeelserna håravfall och
begynnande skallighet — nämligen
mjällbildning och torr huvudbotten —
försvinna inom kort fullständigt vid
daglig, omsorgsfull behandling med

WATZINS
Keratinhårvatten och
Keratinsvavelpomada

Ha vid av leg. läkare kontrollerade för-
sök visat sig öka hårväxten med ända
till 15,6 % vid behandling varannan dag.

Gahns
Upsala
Kungl. Hovleverantör

MUGNIER
(uttalas Mynjé)

Apéritif, särdeles välsmakande, stärkande och stimulerande, re-
kommenderas av läkare vid kraftnedsättning och konvalescens.
Denna apéritif är tack vare sina farmaceutiska egenskaper lika
aptitgivande och stimulerande som akvavit, cognac eller whisky.
Ett glas avkyld Mugnier före maten ersätter brännvinet, samtidigt
som det ger måltiden en viss kulturell prägel. Till kaffet har
man i Amusette Mugnier en typisk pariserlikör, som tillredes av
3/4 Mugnier, 1/8 halvsöt sherry och 1/8 Grenadine, vilket allt er-
hålls utan restriktioner å alla systembolag i landet.

Kr. 3:50 pr 1/1 but., kr. 2:40 pr 1/2 lit.
9 diplomes d'honneur. 56 guld- o. silvermedaljer.

Elektr. Belysningsarmatur
Belysningsglas
Hushållsglas
Prydnadsglas

BÖHLMARKS
Huvudkontor:
STOCKHOLM SÖ.
Utställningslokaler:
Högbergsgatan 19—25 - Norrmalmstorg 4

**Praktiska
Nyheter!**

SLOTTSSENAP
på hushållsglas i 3
storlekar.

KUNGS-ÄTTIKA
KUNGS-VINÄTTIKA
på karaffer.

Äro marknadens för-
nämsta fabrikkater.

Guldmedalj 1924.

A.B. UPSALA ÄTTIKSFABRIK

BLADGRÖNAN

har blivit införd i medicinsk praxis i form av ett nytt läkemedel

PHYLLOSAN

framställt enligt föreskrift av Professor Emil Bürgi, Bern.

Bladgrönan står, kemiskt sett, mycket nära det röda färgämnet i människans blod. Den utövar en allmänt toniserande (stärkande) verkan på kroppens olika organceller. Bladgrönan är därför ett allmänt celltonicum (cellstärkande medel). Den stegrar kroppens grundomsättning. Den utgör det enda hittills kända ogiftiga ämne, som i påvisbar grad stegrar kroppscellernas verksamhet och omsättning.

BLODBRIST

Bladgrönan har vid blodbrist visat sig vara ett starkare verksamt medel än både järn och arsenik; den utövar denna blodbildande verkan genom att direkt påverka de blodbildande organen. Den har icke järnets och arsenikens biverkningar.

ÅDERFÖRKALKNING

Bladgrönan motverkar utvecklingen av ett av de viktigaste ålderdomssymtomen, nämligen åder- eller kärlförkalkningen. Den återskänker åt de genom kärlförkalkningen hårdnade kärlväggarna en del av deras förlorade elasticitet.

HÖGT BLODTRYCK

Bladgrönan har den märkliga förmågan att vid tillstånd av åderförkalkning medföra en objektivt påvisbar minskning av det förhöjda blodtrycket.

HJÄRTSVAGHET

Bladgrönan utövar vid åderförkalkning en stärkande inverkan på hjärtmuskulaturens arbetssätt. Efter en veckas behandling utlöser bladgrönan sin verkan och hjärtats funktion börjar att långsamt, men påtagligt, stärkas.

TÄRANDE

SJUKDOMSTILLSTÅND
Bladgrönan framkallar genom sin stimulerande verkan på kroppscellerna en kraftig ökning av matlusten och ämnesomsättningen och har fördenskull en mycket fördelaktig allmänverkan vid långvariga, tärande sjukdomstillstånd.

PHYLLOSAN

tillhandahålls av apoteken i flaskor om 100 tabletter à kr. 4.85.

ELEFANTENS
DROGHANDEL
STOCKHOLM

Landets äldsta fabrik för tillverkning av s. k.

Springmadrasser

Senaste priskuranten, omfattande alla våra tillverkningar, sändes på begäran gratis franco

SKAND. SÅNGRESÅRFABRIKEN
Tel. 344. KARLSTAD Tel. 344.

"Tack, snälla tant! Vi mår *hemskt* bra, allihop", upprepade den unga rösten, nästan triumferande.

Dörren svängde. Man var ute i den kusliga, regnstrilande novemberskymningen. Men den glada unga stämman ljöd länge för mina öron. Och medan jag gick hem under Kungsträdgårdens halvt avlödade träd, kände jag en nästan personlig glädje vid tanken på, att det i staden fanns — o under! — en hel familj, som, trots regn, influensa och andra liknande, lurande fiender, envisades att, allesammans, må "*hemskt*" bra!

Mätte sådana glädjeförkunnande röster bli allt flera och flera.

ELLEN LUNDBERG-NYBLOM.

(Ill. av G. Chatham.)

Brudskorna.

(Forts. fr. sid. 1163.)

"Men det kan det ju visst! Jag kan så gott gå över till gästgivargården och få mig det, jag behöver i krävan, och det är verkligen på tid du kommer litet ut —"

"Men när jag inte har den ringaste lust —" opponerade hon sig häftigt och dumt, och då svarade han: "Naturligtvis — då gör du som du vill", och därmed blev han tyst och vecklade upp sina tidningar.

När kaffet blev färdigt flyttade hon som vanligt det lilla runda bordet fram till kakelugnen, och skulle just lyfta brickan ditöver, då han tog sin kopp och tömde den på stående fot.

"Jag tror, jag går upp med detsamma", sade han hastigt, — "jag ser dig väl något sedan, annars så: God natt, hustomte och tack för i dag!"

Som bedövad stod hon kvar och lyssnade efter stegen i den gamla knarriga trätrappan, de låto så tunga, så sorgsna även de, mot hans vanliga språng, men vad i all världen låg då bakom? Inte kunde han på allvar blivit missbelåten för att hon inte ville till Nordhammar, — åh, nej, det var något annat, viktigare, och hon måste veta det, om hon skulle få en blund i sina ögon i natt!

Hon skulle sätta sig ner och vakta utelden, säkert skulle han komma efter en stund och vara som han brukade, och rymden skulle lyftas upp och livet ljusna omkring henne. Men kvart gick efter kvart, och han kom inte tillbaka, inte ett ljud kunde hon håller uppfatta däruppiifrån och till sist kunde hon inte längre stå ut. Vad skulle hon gripa för en förevändning. Jo, alltid kunde hon svara en nödlögn att hon glömt byta vatten på hans karaff, om hon också var ovan vid sådant. Tyst gled hon uppför trappan, hennes händer voro kalla som is och hon kände sig som en brottsling, men det hjälpte inte. Aldrig så länge hon kunde minnas tillbaka hade hon stått på vakt och sett in genom ett nyckelhål, men hon gjorde det nu, när modet att knacka svek henne. Först hade hon undrat om han redan hade lagt sig, så fullständigt tyst som det var därinne, men hon såg honom strax, och det gick som ett svärdshugg igenom henne. Båda ljusen på skrivbordet voro tända och flyttade tätt intill porträttet av henne, som han hade mistat, men mellan hans händer stodo ett par vita siden-skor med pärlstickat mönster framme över tån. Sakta strök han över det mjuka tyget och knäppte den ena slejfen upp och igen, han grät inte, men över hans ansikte låg en skugga av sorg, som kom henne därutanför att frysa ända in i själen.

Så litet hade det alltså behövts bara vid att se hur man rustade till bröllop i en av bygdens gårdar, hade hans sår gått upp och blödde med oförminskad styrka! Så var allt vad hon drömt, där hon gnolande gått i sina sysslor, till sist bara en dröm, förmåten och skör och bestämd att förtrampas — av två lätta; brudvita skor.

(Ill. av Ossian Elgström.)

Ni känner Er belåten

och tacksam vid känslan av att äga en välvårdad hud, som erhålles om uteslutande vår Kaloderma-tvål användes. Den giver dessutom Eder hy en findoftande, alabasterlik ton samt håller den elastisk och mjuk.

KALODERMA

TOALETT-TVÅL

F. WOLFF & SOHN

Hur smakar egentligen Kaffe Hag?

Precis som gott bönkaffe, ty det består av en blandning av finaste central- och sydamerikanska kaffesorter utan några som helst tillsatser. Det inte endast smakar som vanligt kaffe utan är ett fint bönkaffe och verkar stimulerande som detta, men har inga skadliga biverkningar, då koffeinet är utdraget därur. Också nervösa och känsliga personer, ja, till och med barn, kunna med fördel dricka det koffeinfria Kaffe Hag.

KAFFE HAG SKONAR

Begär hos Eder handlande ett paket till Kr. 1.65

Koffeinfritt Kaffe A. B. Stockholm

Riddaregatan 4

Telefon 76344

För endast 7:— kr., 7:50 och
9:— kr. per par erhåller Ni
numera de världsberömda

Kayser

äkta silkesstrumporna

som genom sin utsökt fina kvalitet och nästan
otroliga hållbarhet äro icke endast marknadens
b ä s t a utan även de mest ekonomiska. Såväl för
dans som promenad äro KAYSER-strumporna
med sina läckra färger och vackra diskreta silkes-
glans oersättliga.

"Slipper Heel"*

"Haf-Heel"*

I alla ledande affärer.

*) Inreg. fabriksmärken.

Iduns korrespondensklubb.

Jag är omkring fyrtio år gammal. Jag skulle mycket gärna vilja korrespondera om enkla ting eller svårare spörsmål. Om någon hade lust att skriva till mig i min ensamhet, skulle det bli mig en mycket stor glädje.

Mac Arthur.

Redovisning.

Sedan redovisningen i föregående nummer har Iduns förening "Födelsedagen" fått mottaga följande bidrag:

Trspt Kr. 5,802:46

- Fru Frida Bäckman, Åsele 5:—
- Fru Maria Carlberg, Stock-sund 3:—
- Fru E. Haupt, Saltsjöbaden 10:—
- Fru Augusta Pehrson, Varberg 1:—
- Fröken Hilda Arbman, Kalmar 10:—
- Fru Sara Håkansson, Karlskrona 5:—
- Fru A. Åberg, Oskars-hamn 5:—
- Fru Emma Seth, Smål. Burseryd 5:—
- Fru Fredrika Hellman, Ulricehamn 2:—
- Fru Hermine Wahlström, Uppsala 1:—
- Fru J. Staaff, Stockholm 5:—
- Fröken Karin Gyllenstierna, Klippan 1:—
- Hanseman Sölling, Båstad 1:—
- Fru Ebba Davidsson, Lin-köping 1:—
- Hr Herbert Morling, Stock-holm 2:—
- Fru Ma Hanström, Stock-holm 50:—

Trspt Kr. 5,909:46

När Ni firar Er födelsedag, tacksam över det goda, som livet trots allt svårt och mörkt i alla fall skänkt Er, så tänk på de små, vilka borde ha lika mycken rätt — ja mer, eftersom de äro barn — till ljus och sol som vi alla, men för vilka deras födelsedag sann-nerligen icke var någon lyckodag. Anmäl Er som medlem av "Iduns förening Födelsedagen", och för-bind Er att på varje Eder fö-delsedag anslå minst en krona till samma ändamål, och vi sända Eder då varje år på Er födelse-dag en postanvisningsblankett ställd till insamlingen. Vi hoppas

Fri från finnar

är alltid den dam som dagligen använder F. Pauli's äkta Liljemjolk-Crème. Genom sina välgörande kosmetiska beståndsdelar avlägsnar den på kort tid finnar och kvisslor samt gör hyn jämn och klar.

F. Pauli's äkta Liljemjolk-Crème

Originalburk Kr. 2:50
Dubbelburk „ 4:—
Originaltub „ 1:—
Dubbeltub „ 1:50

Skär etikett, lätt — för bruk under dagen. Blå etikett, fet — för hudens rengöring.

så, att insamlingen med tiden skall ge så mycket, att vi kunna upp-rätta något mer bestående, en barnkoloni eller ett barnhem — något i stil med den göteborgska "Födelsedagen".

Tora Teje och Lars Hanson i "Sällsamt mellanspel". (Almberg & Preinitz, foto.)

se om vartannat drives in i en livslång och olöslig härva. Med stigande intresse för varje akt följer en nutidsmänniska pjäsen, man kan diskutera dess värde och figurer, men den lämnar en knappast likgiltig och därmed är nästan det mesta nått. Eugen O'Neill vill säga något och han säger det med pregnans.

Konstnärligt sett är "Sällsamt mellanspel" både ömtåligt och otympligt, tankemonologerna fresta på och hade O'Neill varit fransman, så hade pjäsen slutat tre akter tidigare, d. v. s. då hembilden lyckligt fullbordades med man, hustru, älskare och barndomsvän kring aftonlampan och sonens vagg. Men O'Neill går som sin landsman Dreiser grundligt tillväga och följer sin hjältinna till graven.

På så sätt får Tora Teje ta itu med en omänskligt lång och svår roll. Men som väntat gör hon den storartat. I de två första ak-

terna stöter hon säkert onödigt tillbaka, visserligen är Nina sjuk och otillräknelig, men fru Teje tar alltför grovt och hårt på upp-giften. Men när Nina blir sig själv igen, då blir också Tora Teje sig själv. Det var djupaste mänsklighet i hennes innerliga moderslycka, i hennes kärleksex-tas, i hennes kvinnlighet. Betyd-ligt mindre mänsklighet spårades i Lars Hansons virtuosa skåde-spelarprestation — tankemonolo-gerna i falsett och på något slags landsmålsdialekt voro rent out-härdliga i sin pretentiösa till-gjordhet. Dessutom passar det modernt nyktra älskarfacket ho-nom alls icke. En som heller icke passar för älskarfacket är Ivar Kåge, ty efter att i åratal ha var-it en ganska tråkig älskare visar han sig nu vara en utmärkt karak-terarskådespelare, som gör en myc-cket väl träffad typ av Ninas stac-kars gamla Charley. Colbjörn Knudsen hade en trevlig och ung-

Bimbos
ap-jazzorkester
konserterar under

Barna-veckan

som börjar den 19 dennes.

MARIONETT-TEATER

Obs! Farbros Jultomten har redan kommit till NK.

EMULGON

(MED OCH UTAN JÄRN)

är en vitaminrik fiskolje-emulsion, som innehåller Phospho-Energion och kalk.

Är starkt aptitgivande, stärker muskler och benbyggnad.

Synnerligen välgörande för klena och undernärda personer i alla åldrar.

SPECIELT FÖR BARN.

SÄLJES ENDAST Å APOTEK

Ganska sällsamt detta att Eugen O'Neills sällsamma mellanspel, som är långt och detaljerat, har kunnat gripa storstaden New York så. Här i Stockholm måste man saxa och stryka, mer och mer för varje kväll. Männe icke pjäsen ska förlora på det, den har ju icke sitt minsta intresse just i speglingen av tankarnas kompli-cerade och skiftande spel, förutan vilket handlingens förlopp så lätt bör bli naket och brutalt. Ty det är kanske medlidande med män-niskorna på scenen som Eugen O'Neill i "Sällsamt mellanspel" dock vill framkalla, medömkan med dessa människor, som av hän-syn, plikttröhet, svaghet och lidel-

VITA ROSEN KOMMER

sten

"Modern reklam
bygger på sanning."

Göteborgs-Posten

är Göteborgs och västra
Sveriges äldsta och ojämförligt
mest spridda morgontidning.

På begäran av tidningen Göteborgs - Posten får jag,

Jarl Holmquist, Notarius Publicus i Göteborg, härmed intyga, att,
enligt mig företedd tryckerijournal rörande tidningen för år 1928,

Göteborgs - Postens dagliga huvudupplaga under månaderna juli -

september 1928 utgått i en genomsnittlig nettouppplaga av 41.423

exemplar under lördagar och 32.183 exemplar under övriga vardagar

eller

33.723 exemplar per dag,

varav den 29 september utgick till fasta postprenumeranter i

landsorten 9.780 exemplar och till fasta prenumeranter i Göste-

borg (hembärning) 11.417 exemplar.

Göteborgs rådhus den 29 september 1928.

Ex officio:

Jarl Holmquist
Notarius Publicus i Göteborg.

Lösen med stpl. Fem kronor.

Göteborgs - Posten

Under månaderna juli—september 1925 voro
ovannämnda siffror respektive
35,846, 24,801, 26,619, 9,001 och 6,598

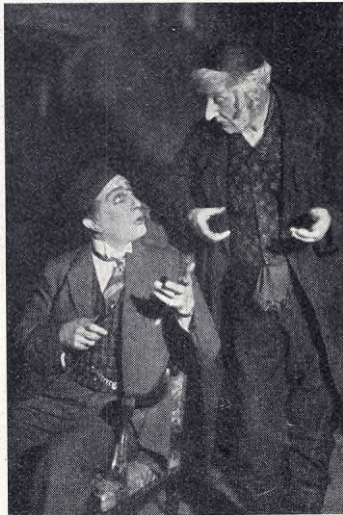
Norrahammars Degknådningsmaskine
MARTA
inbesparar $\frac{2}{3}$ av husmödrarnas
tid och arbete med den besvär-
liga knådningen av degar, färs-
och korvsmetar, och därtill blir
arbetsresultatet det bästa tänk-
bara. Till salu hos Järn- &
Bosättningsaffärer.

NORRAHAMMARS BRUK, NORRAHAMMAR.

domlig, ja, lite för ungdomlig näs-
tan, gäpighet som Ninas äkta man.
Och Hilda Borgström gjorde sin
lilla scen till den där stunden un-
der kvällen, då hostningar och
bänkskrap i salongen alldeles för-
svinna.

En kväll som man är glad att
man inte försummade — så känns
det efteråt. E. N.

*

Gösta Ekman och Tore Svenn-
berg i "Patrasket". (Almberg &
Preinitz, foto.)

Oscarsteaterns "Patrask" var ett
mycket hemtrevligt och roande
patrisk, eftersom Hjalmar Berg-
man där givit sin fantasi fritt
lopp. "Patrasket" är en skildring
av en jedefamiljs öden, sedda in-
nanför murarna. Joe Meng (Gös-
ta Ekman) kommer med hela sin
familj eller åtminstone större de-
len av den över havet för att slå
sig ner hos sin onkel antikvitets-
handlaren Rosenstein (Mathias
Taube). Där är farmor (Augusta
Lindberg) och farfar (Tore
Svennberg) och Joes unga vackra
dotter (Inga Tidblad) och hene-
nes kusin Felix (Håkan Wester-
gren) förutbestämd av släkten att
bli hennes man. Ensamjungfrun
hos Rosenstein, Majken (Tollie
Zellman) är det som stämplar
herrskalet patrasket men även
hon faller till föga för trivsamen-
heten i det judiska familjelivet och
även i någon mån för Joe Mengs
tjussningsgåva. Det ariska inslaget
i stycket representeras av en de-
generad greve (Nils Wahlbom)
och hans suspekta sekreterare
(Rune Carlsten). Det må nu sä-
gas med ens att som ensemble och
som samspel har Oscarsteatern en
rangplats bland stockholmsscener-
na. Den förnämliga gästen på
scenen, Svennberg, var det natur-
ligtvis en glädje att återse. Hela
"Patrasket" är mer en fantasiska-
pelse och i synnerhet en Hjalmar
Bergmans fantasi än realistisk
skildring. Men stycket har en
högre sannolikhet, som överskyler
en del smärre brister i konstruk-
tionen. Och Gösta Ekman har
återigen skapat en ny av sina
oförläpneliga sceniska gestalter.
Publiken har redan visat sitt stora
intresse för "Patrasket".

Eth. K.

*

"Den gula liljan" frestar till
många ord men är egentligen inte
värd några alls. Pekoral. Hela
handlingen vänder sig kring en li-

ka vanlig som uttänjd förförelse-
scen — undras, när folket skall
upptäcka, att den sortens säng-
kammarmantik egentligen är
rena osmakligheten? Billie Doves
vackra ögon titta så dumt bakom
ögonfransarnas kilometer så man
glömmer att de äro vackra. Clive
Brook är bra, han har humor och
intresserar och är inte så omänsk-
ligt fager som filmens andra för-
förarprinsar. B. A.

Skönhetsråd.

Blekhets.

— Blek och intressant — om
jag kunde fatta varför de adjekt-
tiven alltid ska kopplas ihop —?

— Nej, det är ju litet svårt för
den som själv är lätt tegelstens-
kolorer —

— Vem har sagt det?

— Ingen, kära du, jag tyckte
bara det skulle vara roligt att se
hur du reagerade. I alla fall så
kan det inte förnekas att blekhet
kan vara förtjusande — intressant
— näja, det är väl det att ett röd-
lätt anlete ser så fasligt nyktert
och hemmastatt ut —

— Det tycker inte jag.

— Kan tro det. Men om jag
säger att du inte ser nykter ut så
gruffar du väl om det —. Fak-
tum kvarstår dock, att en brunett
med ett fint skuret blekt ansikte
får strålande ögon och ser intres-
sant ut. Det tokigaste hon kunde
företa sig vore att på konstgjord
väg försöka ändra sin färg.

— Kära barn, det försöker väl
ingen som har haft den turen att
födas liljovit om kinden?

— Jodå. Det finns en annan
sorts blekhet, som absolut inte är
intressant, om inte möjligtvis för
en läkare. Den kan bero på sjuk-
dom eller trötthet eller klenhet el-
ler något annat fel, på cirkula-
tionen bland annat.

— Vad gör man med den då?
Inte för att problemet är aktu-
ellt för mig, men i alla fall.

— Det är rätt att du är bild-
ningstörstig. Jo, man rör på sig.
Så mycket man för liv och anda
hinner, orkar och kan. För det
första tvingar man sig upp en
aning tidigare än åtta minuter in-
nan kontoret börjar och frotte-
rar hela kroppen, kraftigast be-
nen, med kallt vatten, och sedan
gymnastiserar man framför ett
öppet fönster.

— Jag bor på nedre botten —

— Gör ingenting, din blekhet
inger som sagt ännu inga allvar-
ligare farhågor. Om jag finge
fortsätta mitt anförande utan stö-
rande inlägg från läktaren så ville
jag säga att hon, den bleka, skall
röra sig sedan under dagen så
mycket som möjligt, gå i friska
luften minst ett par timmar. Och
så skall hon lägga sig om kväl-
larna, inte sitta på lokal i rök och
damm halva nätterna.

— Aldrig —?

— Jag är väl ingen bödel hel-

**Willumsens
Likörextrakter
-överlägsna
i kvalité-**

**Björkens
visa**

Vill du ha din hy
som en morgonsky
lika frisk och ny
som en dag om våren.
lika sammetslen
och så skär och ren
som den var i ung-
domsåren.

Björkvål underbar
kindens fågring spar;
rosors doft den har
och björkens friskhet.
Ja, med Parma Prins
ungdomlig skönhet
vinn
det är bästa tvål som
finns.

**Björkvål
Prins av Parma**

— vår tids förnämsta skön-
hetstvål — är sammansatt och
tillverkad under kontroll av
Prof. Håkan Sandqvist.

Pris 75 öre
Finns överallt

Fabriksbolaget
PARMA
Stockholm

Använd
**LÄTT
PÅ
TÅ**

Pris per tub
60 öre.

Inga liktornar mer!

Finnes hos alla välsorterade
sjukvårds-, parfym- och färg-
handlare.
I parti ring Sthlm Öst. 508.

HOSTOL
OÖVERTRÄFFAD BRÖSTKARAMELL
H. M. DROTNINGENS HOVLEVERANTÖR
Sockerbageri-Aktieb. Emil, Sthlm.

Finnes i alla välsort. affärer i hela landet.

**Gikt,
ischias,
blodbrist,
reumatism,
nervsjukdomar,
åderförkalkning,
ålderdomssvaghet,**

bekämpas effektivt med MIRADIUM, vilket innehåller äkta radium i vetenskapligt avpassade doser, och därför har hjälpt tusentals och åter tusentals sjuka människor. Det rekommenderas av läkare och användes på sjukhusen. MIRADIUM garanteras oskadligt och absolut verksamt. MIRADIUM kan fås på alla apotek à 6.50 pr glas. Fråga vänner och bekanta, som använt MIRADIUM, och Ni skall erfara, att de prisa det, därför att de genom detsamma återfått sin goda hälsa.

Boken om radiums verkningar sändes Eder gratis, om Ni skriver till MIRADIUM, Apoteket Vasens Apoteksvarucentral Vitrum, Stockholm.

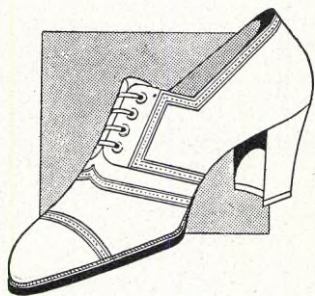
MIRADIUM

Bensintvätta

kostymer vid Saltsjöbadens Kem. Tvätt.

**Hovmanicurlisten
JEANNE BOMANS**

myrrhatinktur, crèmer och puder tillfredsställa de högsta anspråk.
Anv. av H. K. H. Prinsessan Ingeborg.

Nyheter

i Dam-promenadskor
RANDSYDDA

Ljusbrun boxcalv, modell enl. kliché. Modern perforering, rak läderklack ..... Kr. **20.-**

Ljusbrun boxcalv med moderna stickningar. Dubbel lädersula, gummi-klack ..... Kr. **22.-**

Rödbrun boxcalv med grå silkestickningar, modell enl. ovanstående kliché. Gummiklack. Kr. **22.25**

Brun, kraftig boxcalv med rågummisula, synnerligen gediget utförande, moderna stickningar ..... Kr. **24.-**

Brevorder expedieras mot postförskott eller efterkrav.

OSCARIA

Stockholm: Hamng. 38, Kungsg. 68, Storg. 25, Tegnerg. 9, Nybrog. 10, Roslagsg. 11, Folkungag. 100, Götg. 34 m. fl. platser landet runt.

ler. Nej, men även om hon kommer hem vid 2-3-draget så skall hon gå upp senast 9 och gå igenom rörelseprogrammet.

— Du är en bödel —

— Nej, men det finns ingenting värre än när en sådan där bleksiktig individ kommer i ett sällskap och alla rusar på henne och sjunger i kör: O vad du ser trött ut.

— Ja, men om hon nu är definitivt blek?

— Så får hon pudra sig. Hon faktiskt måste, för hon har inte rättighet att släpa med sig samtalsämnet klenhet- trötthet- krämpor överallt dit hon kommer. Alltså får hon pudra över samtalsämnet och piffa upp sig litet så hon inte stör.

— Du, allvisa predikant, skulle du inte apropos puder vilja tala om för mig något rysligt enkelt, som jag skäms att fråga om: hur skall man egentligen sköta sig, så där i vardagslag, jag menar en vanlig människa utan krämpor eller direkta defekter, hur skall man pudra sig rationellt och är det nödvändigt att göra det och — ja, allt sådant där.

— Det är inte enkelt alls, vet du, det kapitlet är faktiskt värt en egen liten predikan. Som kommer.

Pandora.

HEMTREVNADSRÅD

Av möbelarkitekt Eduard Rasch.

Färger på tapeter och mattor.

Fråga: Vore mycket tacksam få veta vilken färg jag skall välja till tapeter, matta och lampskärm för en förmaksmöbel i mörkflammig björk, möbeltyget är plommonfärgat med blomstermotiv i brons och av halvsiden.

Vore även tacksam för liknande förslag till kombinerat vardags- och sovrums, möbelen mellanljus flammig björk delvis antik, duchtell med täcke i konstvävnad, bottenfärgen mellanblå, vad för färg på tapeter, matta och dukar samt möbeltyg. Hade tänkt använda konstvävnad till möbeltyg och bonader för att rummet skulle göra ett varmt och hemtrevligt intryck.

Självförsörjande som tänker sätta bo.

Svar: Tag en grågul nära bronsfärgad ton på väggen. Plommonfärgad lampskärm, under-spänd med bronsfärgad chapon, som ger skenet mera värme. Matta i plommonfärg, brons, gråbeige och grönt.

I sovrumsrummet en varmgrå, något småstrimlig tapet och möbeltyget randat i mellanblått och linnegrått. Matta i tegelbrunt, blått och linnegrått, samt lampskärm i tegel över-spänd med gråbeige chiffon.

Gamla sidenschalar, som Ni lätt kommer över i antikbodas, vore vackra dukar på de antika möblerna.

Väggar och gardiner.

Fråga: Hurudana väggar måla-de eller tapetserade i en matsal storlek 5x6 med fönster i söder och öster och passande till en vit hemsöjdmöbel med högrött överdrag? Hurudana gardiner och draperier?

Gammal prenumerant, I.

Svar: En lätt, luftig gröngrå (nästan grå) tapet med mönster i ljusgrått och vitt. Gardiner och draperier i ljusgrått med tvärgående ränder i rött.

1906
R.G.A.
MALMÖ

MALMÖ
SNOWBOOTS och BOTTINER

Både välklädd och väl klädd om fötterna är den som köper Malmö eleganta och praktiska SNOWBOOTS och BOTTINER

RYSKA GUMMIFABRIKSAKTIEBOLAGET, MALMÖ

Kranz.

MENTHOL med EUCALYPTUS

**För desinfektion av mun och svalg.
Mot förkylning och för rökare.**

FÅS ÖVERALLT à 25 ÖRE PR ASK.

För alla struppar

PIX

En familjeklenod
är ett äkta

Viking-Ur

Det fulländade kvalitetsuret med den säkra gången och det förnäma utseendet.

Herrsilverur fr. 40 kr. Hos urmakare. Enkelboett 14 karat 120 kr. och högre. Dubbelboett 14 " 160 " Armbandsur, olika prislägen. o. högre.

Advokaten Eva Andén

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Herkulesgat. 14, f. d. Lilla Vattugat. 14
Tel. 7575. STOCKHOLM. Tel. 7576
Specialitet: Familje- och arvsaker, Bo
utredningar och testamenten. Även
skriftliga förfrågningar.

Rivieran-Italien

Ressällskap till Italien ned till
Sicilien, Nordafrika, Florens,
Rom, Neapel eller till Rivieran,
Paris och Schweiz får Ni genom
anslutning i våra sällskapsresor.
Varje 1:a och 3:e söndag i mån.
3 v. r. från Kr. 695.

Alltrafik Resebureau

Sthlm, Hamng. 14, Norr III 55.

Stolar och gardiner.

Fråga: Jag har i mitt vardagsrum stolar av den stil, som visas på fotografiet. De skola nu renoveras, och jag vore tacksam för råd, i vilken färg jag skall måla om dem. De äro nu lackerade i svart och guld. Rummet har tapeter enl. prov och parkettgolv. Övriga möbler i mahogny och gammal björk. Hurudana gardiner?

Gammal prenumerant, II.

Svar: De gamla möblerna skulle komma mera till sin rätt mot en annan väggfärg. Denna beroende på rummets färgbehandling i övrigt. Som exempel en slät, svagt grågrön vägg. Stolarna kunna då målas ljusgrå och gardinerna göras av grå voile med luggfransar i grågrönt. En draperad gardinkappa skulle förhöja effekten.

FRÅGOR OCH SVAR!

Amerikabilder.

Fråga: Vet Idun möjligen varifrån man bäst skulle kunna få några bilder över Amerika, helst att klistra upp.

Tacksam geografintresserad.

Svar: Upplysningar härom torde ni kunna få på Svensk-Amerikanska Nyhetsbyrån, Salviigränd 3, Stockholm.

Forstmästare.

Fråga: 1) Fordras det studenten eller realen för att bli forstmästare?

2) Huru lång lärotid?

3) Vilken ålder för att komma in?

X. Y. Z.

Svar: 1) Antingen realskolebetyg (avgångsbetyg) med minst Godkänd i matematik, biologi, fysik och kemi, eller ock avgångsbetyg från någon statens skogsskola eller från statens fortsättningskola vid Kloten med goda vitsord samt i vardera fallet intyg av vederbörande skolförståndare om lämplighet för yrket. — Vidare praktik i skogsbruk under minst 22 månader, varikurs vid skogsskola inberäknas.

2) Den stora tillströmningen av aspiranter har framtingat 4 à 5 års praktik samt höga betyg.

3) Ej hava överskridit 26 år. Ansökan om inträde vid Forstmästarkursen skall, åtföljd av vederbörliga papper, vara inlämnad till rektor före den 10 december.

Trädgårdsarkitekt.

Fråga: Vad fordras för att bli trädgårdsarkitekt? Villrådlig.

Svar: Förutom konstnärlig begåvning god skolunderbyggnad, språkkunskaper, specialutbildning i dendrologi, hortologi, trädgårdskonstens historia, arkitektur — och kulturhistoria. Därtill vara fullt utbildad i trädgårdsyrkets alla grenar och skicklig trädgårdsanläggare.

Pensionat m. m.

Fråga: Goda, centralt belägna pensionat i Stockholm ev. Missionshotell jämte prisuppgifter. Goda, men billiga matställen.

Pianisten Witkowskis Stockholmsadress?

Mångårig prenumerant.

Svar: Bland goda pensionat kan nämnas: Molins pensionat, Skeppargatan 18, Roséns pensionat, Grevturegatan 22, Pension Danielssen, Sibyllegatan 18. Priserna variera allt efter rummens beskaffenhet.

Å Stockholms allm. restaurangbolags restauranger, de s. k. Sara-restaurangerna, äter man bra och billigt. Vidare på Feiths kaféer och konditorier, på Konstnärbufén och Westbecks Smörgåsaffär samt på Hushållsskolorna Margareta, Drottninggatan 69 och Mar-

Gratis levnadstolkningar för alla som skriva genast.

Den berömda amerikanske astrologen professor ROXROY har ännu en gång beslutat sig för att alldeles gratis här i Sverige stå till tjänst med ett visst antal levnadstolkningar från sin officin i Holland, detta för att ånyo visa sin förmåga på det ifrågavarande området.

Professor Roxroy är så välkänd här i landet att en presentation är obehövlig. Hans skicklighet att kunna förutsäga en människas liv, på vilket avstånd hon än må befinna sig, påstås nära sig det otroliga.

Till och med andra, mindre berömda astrologer, bosatta i andra länder, erkänna honom som deras mästare och söka gå i hans fotspår. Prof. Roxroy kan tala om för Eder vad Ni duger till och på vad sätt ni kan lyckas i Edra företag; han nämmer Edra vänner och ovänner och han kan beskriva för Eder med och motgångar i Edert liv.

Hans beskrivning av svunna, nu skedande och framtida händelser kommer att förvåna Eder, men också att vara Eder till nytta och gagn.

Hr Paul Stahmann, en erfaren astrolog, bosatt i Ober Nieuwsadem, skriver följande:

"Det horoskop, som professor Roxroy har ställt för mig, är fullständigt överensstämmande med verkliga förhållandet. Det är ett utomordentligt duktigt och samvetsgrant utfört arbete. Då jag själv är astrolog, har jag kunnat kontrollera hans astrologiska beräkningar och förklaringar och kan intyga, att hans arbete är i alla hänseenden korrekt och fotat på de allra nyaste principer."

Om Ni önskar använda Eder av detta speciella anbud och få Eder tillsänd en tolkning av Eder levnad, har Ni blott att sända uppgift på Edert fullständiga namn med adress samt på födelseår, -månad och -dag (alltsammans mycket tydligt skrivet). Därjämte torde Ni uppgiva om Ni tituleras herr, fru eller fröken och angiv samtidigt namnet på denna tidning. Ni behöver icke sända några pengar, men om Ni så önskar kan Ni sända 1 krona i Ert eget lands frimärke eller sedel till täckning av porto och övriga kostnader. Adressera Edert brev till: Roxroy, Dept. 4740 D, 42 Emmastraat, Haag, Holland. Var god bemärk att portot till Holland är 25 öre.

Konstnärliga julklappar

"Konstnärslag" sälj. postförsk., efterkr. el. kontant, förtjusande dukar av alla slag, d:o schalar, kuddar, näsdukar, krugar, gardiner o. s. v. i helsiden, crêpe georgette, shantung, toile m. m. Konstnärsl. målade l. batigug. Best. mottag. Box 7148 Sthlm 7. Även lämplig för större förbrukare. Snabb exp.

Piska

och Renovera MATTORNA
vid Saltsjöbadens Kem. Tvätt.

En moder skriver:

"Jag är fullkomligt övertygad om, att jag har Mellins Food att tacka för att min dotter icke blott ännu är vid liv utan även åtnjuter den bästa och kraftigaste hälsa. För min del kan jag alltså icke annat än på det varmaste rekommendera Mellins Food."

Mellin's Food

Den föda som ger krafter.
Förordas av läkare. Kr. 2:75 pr burk.
Mellin's Food Biscuits rek. vid övergången till fast föda samt för svaga personer av alla åldrar. Kr. 2:75 pr ask. Finnes på apoteken och i Drugaffärerna. Prov och broschyrer gratis från Mellin's Food Depot, Malmö.

VITA SKEPPET anländer inom kort

sten

Använd VIOLAS HUDCRÈMETVÅL N:o 33, "vacker-hy-framtrollaren". Säljes överallt à 50 öre.

ta, Drottninggatan 27, Brända Tomten, Sturehof m. fl. ställen. Pianisten Witkowskis adress är Radiotjänst, där han är anställd.

Diverse frågor.

Fråga: 1) Hur lämpligast rengöra gamla kopparstick, etsningar, litografier och stålstick, som gulnat samt blivit fläckiga och rökiga? Vill minnas mig hava hört, att de kunna nedläggas i ugn i passande lösning av bläcksalt samt därefter spolas rena med vatten.

2) Huru skall jag bäst kunna avlägsna en senare tids övermålning i svart oljefärg på en gammal vacker, större träbricka med blomstermålningar, som här och var skymta fram igenom den senare påmålningen? Meningen vore att åter låta den ursprungliga målningen komma till heders.

3) Kan Idun giva mig anvisning på någon hemslöjdsnickare i södra Västergötland, som till skapligt pris kan renovera gamla möbler och tillverka nytt efter ritningar, eller gamla modeller.

4) Huru bli av med unken luft i skåp och byråar? Det synes ej vilja hjälpa med noggrann rengöring och vädring. Finnes ej något ämne att ditlägga, som suger åt sig den unkna lukten?

5) Finnes något tillförlitligt

medel att utrota mullvadur och sorkar i trädgårdsländerna?

Andréa.

Svar: 1) Bladet (tages ur ramen) uppsättes noga på ett ritbräde med häftstift. En lösning göres av 5 del. vatten och 20 gr. ammoniak, och med en mjuk svamp doppad i lösningen stryker man över bladet flera gånger, alltid åt ett håll; spolar det sedan med rent vatten samt fuktat med vätesuperoxidlösning, varefter det får torka långsamt.

2) Det är ytterligt svårt att göra själv, och om den undre målningen har något större värde, råda vi er att vända er till någon expert på området för att låta borttaga övermålningen. — Om ni önskar själv experimentera med detta, bstryker ni övermålningen med grönsåpa, som får sitta på ett dygn eller längre. Härav löses färgen och kan med stor försiktighet avlägsnas, varefter sköljes med ljumt vatten.

3) Vänd er till länets hemslöjdsförening, som torde kunna anvisa skicklig snickare.

4) Sätt in ett litet kärl med övermangansyrad pottaska, så går lukten bort.

5) Stoppa ned trasor indränkta med tjära eller pepparmyntolja i skadedjurens gångar och hål. Eller tillgrip rättgift.

De brända skeppens män. För ett eller annat år sedan uppenbarade sig på bokhandelsdisken en volym livfulla reseskildringar, Brännande breddgrader, av J. L. Kessel med ämnesvalet hämtat från tropiska nejder. Till årets bokflod har samme författare lämnat ett nytt bidrag, en samling noveller under rubriken "De brända skeppens män" (Wahlström & Widstrand, kr. 4:75), även denna gång med motiv från trakter, där solen bränner mera intensivt än hos oss och där människovärdet mätes efter annan måttstock än här hemma. Det är en högst internationell skara man möter i berättelserna, underliga existenser, som av ett eller annat skäl kommit att färdas på sidan av allfarvägen, och ofta är ett svenskt klingande namn inflett i handlingen. Berättelserna äro mättade med verkligt sydlandsk glöd, och man läser J. L. Kessels novellsamling med spänd uppmärksamhet.

*

Dagens ansikte, Bonniers serie böcker i aktuella dagsfrågor, har utökats med två volymer, *Skulle en sådan tro kunna väcka anstöt?*, predikningar och tal av Ernest William Barnes, biskop av Birmingham, och *Vägen till Buenos Aires*, av den franske journalisten Albert Londres från Petit Parisien, ett arbete om den vita slavhandeln i all dess ohygglighet. Pris pr volym kr. 4:75.

BREVLÅDA

Sign. Elisabeth: Tack, tyvärr icke.
Sign. Toujours: Av utrymmesskäl icke.

Rosa hyllar Selma Lagerlöf.

Livet är nog svårt och tungt, världen ond och dum, gammalt blir det som var ungt, klara blicken skum. Än dock onda jorden äger människor med sagans själ, sådana som hon, som säger: "Vilset människorna gå fel, livet är ej fullt och grått, det är stort och skönt och snällt, sång och saga ha vi fått där vi blott se krig och svält."

GUNILLA-SKOLAN, UPSALA.
Grundad 1911. Gamlå Torget 2. Telefon 370.
HUSMODERSKURSER för bildade unga flickor börja den 24 jan. 1929.
SYKURSER i linnesöm, klädsöm och barnkläder börja den 25 okt. 1928 och den 1 februari 1929.
Prospekt och närmare upplysningar på begäran.
KARIN GERLE. ANNA SCHENSTRÖM.

Amatörer Lär Eder sjunga hos G. v. Sydow. 39 Birg. Jarlsгат, Sthlm. Tel. N. 5225. Moderata avgifter.

Doktor A. Kjellbergs Institut Några unga bild. flickor

(Innehavare Doktor Sven Backman)
Kurs i fysikalisk behandling: Massage, sjukgymnastik, ljus-, elektrisk- och värmebehandling.
Holländaregatan 3, Stockholm.
Begär prospekt. Tel. Norr 667.

kunna i offam. på egend. nära Sthlm få tillfälle lära hushåll under erf. husmors ledn. samt kläd-, linnesöm-, handarb., vävn. & läderplastik f. dugl. lär. Glatt heml., god omvårdn., trevl. gästr. Ny kurs 20 jan.—20 maj. Närm. gm. Majorskan E. Carlquist Järna 1. Tel. Pålkrög 24.

Gymnastikdirektörsexamen

avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet

Ny kurs begynner i början av sept. Prosp. Major J. G. Thulin, Lund.

I sjukgymnastik,

massage och öriga fysikaliska behandlingsmetoder börjar ny kurs 18 januari Grundl. och billig utbildning. Låga levnadsomkostn. Anm. snarast erforderligt, enär pågående kurs var övertecknad. Begär prospekt!

MALMÖ-ZANDER-INSTITUT.

LEDIGA PLATSER

Platsannonser (lediga platser och platssökande) införs i båda uppl. av NORRLANDSPOSTEN, Gefle, för 10 öre ordet (dock minst kr. 1,50). Räkna orden och sänd beloppet i frimärken eller skriv å postanvisning.

PLATS SÖKANDE

Lärlarinna
söker plats under ferierna, 10/12 1928—10/2 1929, som hjälp i hemmet. Är villig deltaga i alla inomhus förekommande sysslor. Svar till "Fritt vivre", Iduns exp. f. v. b.

BOKNYTT

Människan, det på Bonniers förlag utgivna populärbiologiska häftesverket, har utkommit med sitt sjätte häfte. Det innehåller en fortsatt redogörelse för människans bensystem och ett påbörjat kapitel "Speciell benlära". Rikt illustrerat. Pris kr. 1:60.

De löjliga precjöserna, Molières odödliga komedi, har i översättning av Ane Randel utgivits på Fritzes bokförlag. Den lilla volymen kostar kr. 1:25.

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

- Arboga:** Arboga-Posten.
- Avesta:** Avesta-Posten.
- Bollnäs:** Tidningen Ljusnan.
- Borlänge:** Borlänge Tidning.
- Borås:** Borås Tidning.
- Eskilstuna:** Eskilstuna-Kuriren.
- Falkenberg:** Hallands Nyheter.
- Falun:** Falu-Kuriren.
- Gävle:** Gefle-Posten.
- Halmstad:** Halland med Halländingen.
- Hedemora:** Södra Dalarnes Tidning.
- Hudiksvall:** Hudiksvalls-Tidningen.
- Hälsingborg:** Hälsingborgs-Dagblad.
- Härnösand:** Härnösands-Posten.
- Hörby:** Mellersta Skåne.
- Jönköping:** Smålands Allehanda.
- Kalmar:** Barometern.
- Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.
- Katrineholm:** Katrineholms-Kuriren.
- Köping:** Bärgslagsbladet.
- Landskrona:** Landskrona-Posten.
- Linköping:** Östgöten.
- Ludvika:** Ludvika Tidning.
- Luleå:** Norrbottens-Kuriren.
- Lysekil:** Lysekils-Posten.
- Malmö:** Skånska Aftonbladet.
- Mariestad:** Tidning för Skaraborgs län.
- Mjölby:** Mjölby Tidning.
- Mora:** Mora Tidning.
- Norrköping:** Norrköpings Tidningar.
- Nyköping:** Södermanlands Läns Tidning.
- Nässjö:** Nässjö-Tidningen.
- Piteå:** Norrbottens Allehanda.
- Skara:** Skaraborgs Läns Tidning.
- Skellefteå:** Skelleftebladet.
- Skövde:** Skaraborgs Läns Annonsblad.
- Sollefteå:** Sollefteå-Bladet.
- Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
- Säter:** Sätters Tidning.
- Söderhamn:** Söderhamns Tidning.
- Söderköping:** Söderköpings-Posten.
- Södertälje:** Södertälje Tidning.
- Tranås:** Tranås Tidning.
- Trälleborg:** Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla:** Bohuslänningen.
- Ulricehamn:** Ulricehamns Tidning.
- Umeå:** Västerbottens-Kuriren.
- Upsala:** Tidningen Upsala.
- Vadstena:** Östgöta-Bladet.
- Visby:** Gotlänningen.
- Vänersborg:** Elfsborgs Läns Annonsblad.
- Västervik:** Västerviks-Tidningen.
- Västerås:** Westmanlands Allehanda.
- Växjö:** Nya Växjöbladet.
- Ängelholm:** Engelholms Tidning.
- Örebro:** Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik:** Örnsköldsviks Allehanda.
- Östhammar:** Östhammars Tidning.

VILL NI SÄLJA?

Låt då en god vän i huset anbefalla Edra fabrikat och varor. Idun är en kär gäst i alla burgnare hem över hela landet och åtager sig gärna Edra uppdrag.

En god annons i rätt tidning är Eder bästa hjälp vid försäljning och giver alltid mångdubbelt igen.

Annonsera i

IDUN

— den ledande damtidningen —
de burgnare svenska hemmens egen tidning.

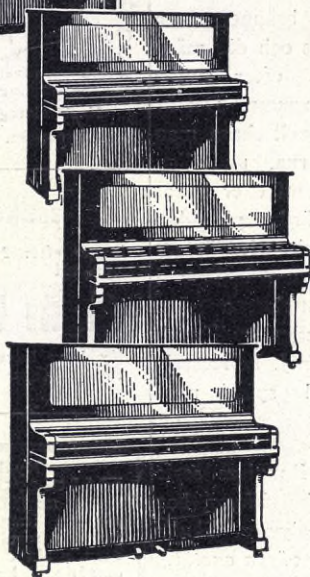

m/s Kungsholm

Vi hava levererat fem

Östlind & Almquist

pianon till Svenska Amerikaliniens nybyggda m/s Kungsholm, vilken beställning vi erhållit i skarpaste konkurrens med in- och utländska pianofabrikanter. Ett gott bevis på det anseende, som våra instrument åtnjuta överallt, där "endast det bästa är gott nog"!

A. B.
FÖRENADE
PIANO- & ORGELFABRIKER
Huvudkontor: "ARVIKA"

Kungl. Hovlev.

Generation efter Generation
räcker en Husqvarna symaskin. Det låter otroligt — men är dock sant. Tusen och åter tusen svenska husmödrar kunna intyga den saken.
Varje Husqvarna symaskin är alltigenom svensk, och Ni vet, att Ni kan lita på den. Fråga alla dem, som varit nog förståndiga att redan skaffa sig en Husqvarna, och Ni får höra, att maken till symaskin finnes ej. Den tycks vara outslitlig. Den är lika ekonomisk, som den är slitstark — lika lättkött som praktiskt och ändamålsenligt konstruerad. Tänker Ni skaffa Eder en symaskin eller byta ut Eder gamla, omoderna mot en ny — välj då en maskin, som ger Eder största valuta för Eder pengars, välj en

Säljas av Husqvarna depoter och deras ombud på bekväma avbetalningsvillkor eller per kontant mot hög kassarabatt.

Husqvarna
SYMASKIN
HUSQVARNA VAPENFABRIKS A.-B., HUSKVARNA.

För endast **85 öre**

erhålles

SVENSKA MORGONBLADET

Upplaga A, Morgonupplagan (Stockholmsupplagan)

för hela December månad.

och för **75 öre**

Upplaga C. Dagupplagan (Dagl. landsortsupplagan).

(Vanliga priset: kr. 1:85, resp. kr. 1:50.)

Gratis medföljer dessutom söndagsbilagan varje vecka samt Svenska Morgonbladets julnummer Morgonstjärnan.

Genom denna billighetsprenumeration sättes var och en, som ännu icke är prenumerant, i tillfälle att lära känna

Svenska Morgonbladet

Prenumerera genast å närmaste postanstalt!

Denna billighetsprenumeration gäller endast vid postprenumeration; ej för Stockholm.

1000 FOT ÖVER HAVET

58 KM. FRÅN GÖTEBORG
14 KM. FRÅN BORÅS

HULTAFORS
SANATORIUM

Fysikalisk, Dietisk Kuranstalt

BEHANDLING AV REUMATISKA ÅKOMMOR, NERVSJUKDOMAR, MAG- OCH TARMLIDANDEN SAMT ANDRA KRONISKA SJUKDOMAR.

SKODSBORGS METOD.

LÄKARE D:R E. GARBY.
BEGÄR PROSPEKT! POSTADR. HULTAFORS
TEL. BORÅS 695, HULTAFORS 16

NEDSÄTTA KURPRISER 15 SEPT.—1 FEBR.
INGA DRICKSPENGAR.

